

Glazbene preferencije učenika 4. razreda u Bjelovaru i Karlovcu

Novotni, Nives

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:664394>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-29**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja – Odsjek za razrednu
nastavu

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

Nives Novotni

**Glazbene preferencije učenika 4. razreda u
Bjelovaru i Karlovcu**

Diplomski rad

Zadar, 2020.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja – Odsjek za razrednu nastavu

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

Glazbene preferencije učenika 4. razreda u Bjelovaru i
Karlovcu

Diplomski rad

Student/ica:
Nives Novotni

Ime i prezime mentora, zvanje: dr.sc. Tomislav Košta

Zadar, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Nives Novotni**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Glazbene preferencije učenika 4. razreda u Bjelovaru i Karlovcu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 15. rujna 2020.

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad sadržajem se odnosi na teorijsko i praktično, odnosno empirijsko istraživanje koje je povezano s glazbenim preferencijama učenika četvrtih razreda u Bjelovaru i Karlovcu i to je sve povezano s nastavom Glazbene kulture.

Teorijski dio utvrđuje značaj glazbe kroz povijest i danas, domene u Glazbenoj kulturi, opis glazbenih preferencija prema modelima istih, opisuje slušanje glazbe kao središnji proces u nastavi i pri tome se osvrće na tradicijsku, umjetničku i popularnu glazbu kao glavna uporišta.

Empirijsko istraživanje, kao drugi dio diplomskog rada, pažnju je usmjerilo na provođenje anketnog upitnika otvorenog tipa, na anonimnan način, koji je dao određene rezultate proveden u jednom četvrtom razredu II. osnovne škole u Bjelovaru i u jednom škole Braće Seljan u Karlovcu.

Prema rezultatima anketnih upitnika, izvedena je usporedba i zaključak o glazbenim preferencijama, istaknute su specifičnosti odgovora i razlike između dvaju razreda. Shodno tome, došlo se do zaključka koju glazbu preferiraju učenici četvrtih razreda dviju različitih škola.

Ključne riječi: Glazbena kultura, slušanje glazbe, glazbene preferencije, povijest glazbe; umjetnička, tradicijska i popularna glazba, anketni upitnik, domene u Glazbenoj kulturi (...)

Music preferences of fourth grade students in Bjelovar and Karlovac

ABSTRACT

The content of this diploma thesis refers to theoretical and practical, ie empirical research that is related to the musical preferences of fourth grade students in Bjelovar and Karlovac and it is all related to the teaching of Music Culture.

The theoretical part determines the importance of music through history and today, the domain in music culture, the description of musical preferences according to their models, describes listening to music as a central process in teaching and looks at traditional, artistic and popular music as the mainstays.

Empirical research, as the second part of the thesis, focused on conducting an open-ended survey questionnaire, in an anonymous way, which gave certain results conducted in one fourth grade II. osnovne škole in Bjelovar and in one school of Braće Seljan in Karlovac.

According to the results of the survey questionnaires, a comparison and conclusion on musical preferences was made, the specifics of the answers and the differences between the two classes were highlighted. Consequently, it was concluded what kind of music is preferred by fourth graders of two different schools.

Key words: Music culture, listening to music, musical preferences, history of music; artistic, traditional and popular music, survey questionnaire, domains in Music Culture (...)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODIKA NASTAVE GLAZBENE KULTURE- DEFINIRANJE POJMOVA	2
2.1. DOMENE GLAZBENE KULTURE	4
2.1.1. „SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE”.....	5
2.1.2. „IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU“.....	5
2.1.3. „GLAZBA U KONTEKSTU“.....	5
2.2. ODNOS DOMENA U NASTAVI GLAZBENE KULTURE	6
3. ZNAČENJE GLAZBE U ODGOJU I OBRAZOVANJU KROZ POVIJEST U HRVATSKOJ I SVIJETU	8
3.1. GLAZBENA NASTAVA U HRVATSKOJ DO DRUGOG SVJETSKOG RATA	12
3.2. GLAZBENA NASTAVA U HRVATSKOJ NAKON DRUGOGA SVJETSKOG RATA	13
4. SLUŠANJE GLAZBE U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE	16
4.1. SLUŠANJE GLAZBE KAO SREDIŠNJA AKTIVNOST GLAZBENE NASTAVE	16
4.2. SLUŠANJE UMJETNIČKE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI	17
4.3. SLUŠANJE HRVATSKE TRADICIJSKE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI	19
4.4. SLUŠANJE POPULARNE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI	20
5. GLAZBENE PREFERENCIJE U OSNOVNOJ ŠKOLI	22
5.1. MODELI GLAZBENIH PREFERENCIJA	23
6. EMPIRIJSKI DIO	25
6.1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U BJELOVARU	26
6.1.1. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U BJELOVARU.....	31
6.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU KARLOVCU	34

6.2.1. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U KARLOVCU	38
7. USPOREDBA REZULTATA ANKETI PROVEDENIH U ČETVRTIM RAZREDIMA U BJELOVARU I KARLOVCU	41
8. ZAKLJUČAK.....	46
9. POPIS LITERATURE.....	47
10. POPIS GRAFOVA	48
11. POPIS ILUSTRACIJA	49
PRILOZI.....	50
ŽIVOTOPIS.....	54

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada odnosi se na teorijski dio i empirijsko istraživanje vezano uz glazbene preferencije učenika koji pohađaju četvrti razred II. osnovne škole u Bjelovaru i osnovne škole Braće Seljan u Karlovcu.

U teorijskom dijelu naglasak se stavlja na samu metodiku nastave Glazbene kulture, domene Glazbene kulture, povijest glazbe u odgoju obrazovanju u Hrvatskoj i u svijetu kao i na nastavu Glazbene kulture prije i poslije Drugog svjetskog rata. Navode se značajke slušanja glazbe u nižim razredima osnovne škole gdje je pažnja usmjerena na slušanje glazbe kao središnja aktivnost nastave Glazbene kulture te na slušanje umjetničke, tradicijske i popularne glazbe. Teorijski dio diplomskog također sadrži modele glazbenih preferencija.

U drugom dijelu diplomskog, koji se bazira na empirijskom istraživanju, opisuje se kako je provedena anketa otvorenog tipa u dva četvrta razreda Bjelovara i Karlovca, opisan je postupak istraživanja i prikazani su rezultati anketnih upitnika. Napravljena je usporedba rezultata dobivenih u obje škole i na temelju toga je donešen zaključak.

Cilj ovog diplomskog rada je utvrditi glazbene preferencije učenika četvrtih razreda, analizirati njihove odgovore i steći opći dojam o značajnosti glazbe kod djece.

2. METODIKA NASTAVE GLAZBENE KULTURE- DEFINIRANJE POJMOVA

Početak 2019. godine na snagu je stupio novi kurikulum za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovnu školu i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj pod vodstvom ministrice znanosti i obrazovanja Blaženke Divjak. Novi kurikulum temelji se na ishodima učenja te se svodi na „rješavanje problema i kritičko mišljenje te poticanje kreativnosti i inovativnosti u svrhu cjeloživotnog učenja“. Prema Školi za život učenici bi trebali „usvojiti osnovne elemente glazbenog jezika i glazbene pismenosti te upoznati i razumjeti glazbu različitog podrijetla, stila i vrsti“ (NN 7/2019).

Nastavom glazbene kulture „potiče se i unaprjeđuje učenikov estetski razvoj i kreativnost te se razvijaju glazbene sposobnosti i interesi učenika“ (NN 7/2019). Navodi se da bi sat glazbene kulture trebao biti usko povezan sa suvremenim znanstvenim spoznajama i kretanjima. To znači da bi „suvremeno učenje i poučavanje trebalo sadržavati didaktički i metodički pluralizam, istraživačko, projektno i individualizirano učenje te informacijsko-komunikacijsku tehnologiju“ (NN 7/2019).

Osim toga, trebalo bi upotrijebiti i elemente građanskog i interkulturalnog odgoja te se više posvetiti i izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima kako bi učenici mogli kvalitetnije iskoristiti stečena znanja, vještine i stavove i izgraditi vlastite interese u svrhu što efikasnijeg osobnog umjetničkog rasta i razvoja (NN 7/2019).

Novi kurikulum nastavnog predmeta Glazbene kulture donosi i „četiri nova načela: psihološko, kulturno-estetsko, načelo sinkroničnosti te načelo interkulturalnosti“. Psihološko načelo navodi da će uz učenje i poučavanje glazbe učenici ostvariti potrebu za kreativnim izrazom te da će razviti emotivnu reakciju

na glazbu i kreirati osobni rast sa glazbom. Kulturno-estetskim načelom učenici će razviti glazbeni ukus, samostalno vrednovati glazbu i stvoriti vlastite stavove o glazbi kao umjetnosti. Načelo sinkroničnosti stavlja glazbu u središte interesa kako bi se promatrala iz svih aspekata, ne samo povijesnog. Načelom interkulturalnosti djeca će dobiti priliku upoznati ne samo vlastitu kulturu nego i ostale kulture diljem svijeta te time razviti svijest i biti otvoreniji prema drugim kulturama (NN 7/2019).

Osim načela, kurikulum donosi i nove odgojno-obrazovne ciljeve učenja i poučavanja predmeta Glazbene kulture. Ti ciljevi omogućuju društveno-emocionalni razvoj učenika, potiču razvoj glazbenih sposobnosti, aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu, upoznaju i zbližavaju učenike s glazbenom umjetnošću, potiču razvoj glazbenog ukusa i kritičkog mišljenja, potiču razumijevanje interdisciplinarnih karakteristika glazbe, osvješčuju kulturnu baštinu te razvijaju kulturno razumijevanje i interkulturalne vještine.

Nakon stečenog obrazovanja učenici će postati mjerodavni korisnici kulture koji će moći samostalno i kvalitetno aktivno učestvovati u glazbi kao izvođači ili slušatelji. Također, imat će mogućnosti i očuvati, prenositi, obnavljati i širiti vlastito kulturno nasljeđe. Smatra se kako će učenik prema novom kurikulumu razviti ukus i interes za glazbu, steći bogatiju sliku o svijetu, imat će veću potrebu za izgradnjom identiteta te potrebu i ljubav prema glazbi što će doprinijeti cjelovitijem razvoju tokom njegova obrazovanja. Škola, zajednica i društvo će također imati koristi od predmeta glazbene kulture jer će biti“ kompetentni korisnici kulture, očuvat će kulturni identitet škole, bit će otvoreniji za kulturni život zajednice što uključuje i koncerte na kojima će sudjelovati kao publika i što je najvažnije, imat će mogućnost očuvati, prenositi, obnavljati i širiti kulturno nasljeđe“ (NN 7/2019).

2.1. DOMENE GLAZBENE KULTURE

Kao što smo već spomenuli, prošle godine uveden je novi kurikulum koji donosi niz promjena u nastavi Glazbene kulture. Prema zastarjelom planu i programu postojala su takozvana nastavna područja. Od prvog do trećeg razreda osnovne škole nastavna područja sastojala su se od: pjevanja, sviranja, slušanja glazbe i elemenata glazbene kreativnosti. U četvrtom razredu nastavna područja bila su malo izmjenjenija s obzirom na to da Glazbena kultura u četvrtom razredu više ne spada pod razrednu nego pod predmetnu nastavu. Tako su nastavna područja tada obuhvaćala. pjevanje, slušanje i upoznavanje glazbe, izvođenje glazbe i glazbeno pismo i glazbene igre.

Novi kurikulum mijenja naziv nastavnih područja u *domene predmeta glazbene kulture*. Tako sada postoje samo tri domene: *slušanje i upoznavanje glazbe, izražavanje glazbom i uz glazbu te glazba u kontekstu*. Ove domene su „međusobno vrlo povezane te se nadopunjuju u svih pet ciklusa tijekom procesa učenja i poučavanja u osnovnoj i srednjoj školi“ (NN 7/2019). Unutar tih domena prisutna su i dva važna elementa koji pomažu pri usvajanju gradiva: glazbeni jezik i informacijsko-komunikacijska tehnologija.

Poznavanje glazbenog jezika pomaže pri što boljem usvajanju „aktivnog slušanja, razumijevanja i izvođenja glazbe te glazbenog pisma kod mogućeg aktivnog muziciranja, odnosno sviranja“ (NN7/2019). Informacijsko-komunikacijska tehnologija je vrsta modernog učenja i poučavanja te je njen zadatak „da se učenici bolje upoznaju s računalnim programima kako bi uz pomoć računala mogli naučiti glazbeno pismo, audio-obradu i eksperimentiranje sa zvukom te rad u programima za skladanje glazbe“ (NN 7/2019).

2.1.1. „SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE”

Prva domena naziva se „Slušanje i upoznavanje glazbe“. Glavni zadatak ove domene je „upoznavanje glazbe uz pomoć audio i videozapisa te mogući izravni susret učenika s glazbom i aktivno slušanje glazbe uz pomoć kojeg će učenici upoznati glazbu različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova, steći znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama te doživjeti, razumjeti i naučiti vrednovati glazbu“ (NN 7/2019).

2.1.2. „IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU“

Za ovu domenu karakteristične su glazbene aktivnosti kao što su: pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i pokret uz glazbu. Uz pomoć njih učenici će stvoriti sveobuhvatan doživljaj glazbe i razviti glazbene sposobnosti i kreativnost ovisno o razredu koji polaze te vlastitim mogućnostima i interesima. Ova domena može imati pobuditi veliki interes kod učenika za nastavljanje glazbenog obrazovanja pomoću izvannastavnih aktivnosti poput „pjevačkog zbora, orkestra, plesnih skupina, sviranja i slično“ (NN 7/2019).

2.1.3. „GLAZBA U KONTEKSTU“

„Glazba u kontekstu“ je rezultat spajanja prvih dviju domena. Ova domena omogućuje učenicima da otkriju „bogatu glazbenu i kulturnu baštinu svoje domovine, ali i svijeta, primijete razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima“ (NN 7/2019).

2.2. ODNOS DOMENA U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Kao što smo već spomenuli, domene se mogu međusobno povezivati. Učitelju je dana mogućnost da sam odredi povezanost među domenama dajući veći ili manji značaj svakoj od njih ovisno o interesima učenika i specifičnosti školskog kurikulumu određene škole (NN 7/2019). Podsjetimo se, postoji pet odgojno-obrazovnih ciklusa, no mi ćemo se posvetiti samo prva dva.

Prvi odgojno-obrazovni ciklus usmjeren je na prvi i drugi razred osnovne škole. U ovome obrazovnom ciklusu u samom središtu su „doživljaj glazbe gdje je pažnja usredotočena na glazbeno iskustvo i zbližavanje učenika sa samom umjetnošću glazbe“ (NN 7/2019). Raznoraznim dječjim pjesmicama i brojalicama te poznatim glazbenim djelima učitelj uvodi učenike u glazbu. U sklopu ovog ciklusa prve dvije domene: „Slušanje i upoznavanje glazbe“ i „Izražavanje glazbom i uz glazbu“ se podjednako poklapaju, dok se odgojno-obrazovni ishodi treće domene „Glazba u kontekstu“ postižu unutar prvih dviju domena. Tijekom ovog obrazovnog ciklusa od učenika se očekuje da „prepoznaju, razlikuju i uspoređuju te izražavanjem uvažavaju obilježja glazbe poput karaktera i ugođaja, visine tona, melodije, dinamike, ritma, tempa i sl.“ (NN 7/2019).

Drugi odgojno-obrazovni ciklus odnosi se na treći, četvrti i peti razred osnovne škole. Ovaj ciklus se ne mijenja previše u odnosu na prvi ciklus s obzirom na domene. Prva i druga domena i dalje su izjednačene dok se odgojno-obrazovni ishodi treće domene postižu unutar prvih dviju. Razlika je jedino u tome što u ovom ciklusu odgojno-obrazovni ishodi malo kompleksniji. Tako se u prvoj domeni „poboljšava slušno iskustvo jer će učenici sada imati mogućnost upoznati glazbene instrumente, instrumentalne i vokalne skupine, osnovne glazbene oblike i slušno prepoznati i analizirati različita glazbena obilježja.“ Unutar druge domene učenici će dobiti priliku izvoditi glazbene aktivnosti. U okviru treće domene učenici će

početi „upoznavati hrvatsku tradicijsku glazbu u vlastitoj sredini i užem zavičajnom području“ (NN 7/2019).

3. ZNAČENJE GLAZBE U ODGOJU I OBRAZOVANJU KROZ POVIJEST U HRVATSKOJ I SVIJETU

Glazba je umjetnost koja postoji još od pamtivijeka. Smatra se jednim od najstarijih odgojnih područja u povijesti te još u starim istočnim civilizacijama možemo pronaći podatke o prvim pojavama glazbe. U to vrijeme glazba se bazirala na mitološko-kozmoškim predodžbama. „Ljudi su vjerovali u nadnaravnu i tajanstvenu moć glazbe“ (Rojko, 2012:13). Tako su u Kini pentatoniku povezivali s postojanjem pet planeta, a sedam dana u tjednu sa sedam tonova ljestvice. Kinezi su smatrali da glazba ima važnu odgojnu ulogu kod mladeži. Donosili su se zakoni kojima se određivalo kakva glazba će se poučavati i koji instrumenti svirati (Svalina, 2017:55). Glazba je ljudima već tada počela služiti kao utjeha, zaštita od zlih sila, olakšavala je svakodnevni rad te pružala zadovoljstvo. Robovi bi stvarali glazbu dok bi slobodni ljudi uživali u njoj kao slušatelji (Rojko, 2012:28). U Grčkoj je situacija bila nešto drugačija. „Grci su smatrali da glazba ima magičnu moć izlječenja bolesti te da djeluje na dušu čovjeka“ (Rojko, 2012:32). U to vrijeme, od mnogo gradova- država od kojih se sastojala Grčka, najviše su se isticale Atena i Sparta po pitanju glazbe te njihovi filozofi Platon i Aristotel.

Svalina (2017:72) ističe kako je u Sparti odgojni cilj glazbe bio pripremiti vojnike za borbu. Tako su djeca već u dobi od sedam godina krenula u državne odgojne ustanove gdje se učilo pjevati himne i vojne pjesme. U Ateni je cilj bio ostvariti sintezu razvijenog i dobro odgojenog čovjeka. Dječaci su polazili škole gramatista u kojim se učilo čitanje, pisanje i računanje te škole kitarista gdje bi se učila glazba, pjevanje i deklamiranje stihova Ilijade i Odiseje (Svalina, 2017:76). Rojko (2012:15) tvrdi da je Platon glazbi pridavao najvažnije mjesto u odgoju tako što je htio postaviti glazbu u temelj cijelog društvenog života. Isto tako, Platon je upozoravao da pretjerano bavljenje glazbom vodi „mekoći i tajanstvenosti“ (Rojko, 2012:17). S druge strane imamo Aristotela koji je također zagovarao odgojno

djelovanje glazbe. On se zalagao za oblik učenja glazbe u kojem djeca i slušaju i izvode glazbu samostalno (Svalina, 2017:54). U Rimu, pak, glazba se izvodila isključivo za javne svečanosti i gozbe te kao odgojna djelatnost nije imala neko posebno značenje (Svalina, 2017:59).

U srednjem vijeku glazba i glazbeni odgoj bili su pod utjecajem crkve. Počele su se osnivati samostanske škole u kojima je pjevanje bilo obavezno. Najviše su se pjevali jednoglasni crkveni napjevi poput psalama, himni i korala (Svalina, 2017:48). Kako se širilo pjevanje po školama, „otvorile su se i prve pjevačke škole, tzv. „Scholae Cantorum““ (Svalina, 2017:49). Za ovo razdoblje značajan je reformator glazbene pedagogije Gudino Aretinski koji je usavršio notno pismo i uveo prvu solmizaciju. Pred kraj srednjeg vijeka javlja se interes za svjetovnom glazbom koju su popularizirali tadašnji vitezovi kada su se vraćali iz Križarskih ratova, tzv. trubaduri (Svalina, 2017:49).

U razdoblju humanizma, renesanse i reformacije dolazi do povoljnijeg položaja u glazbenom obrazovanju (Rojko, 2012:62). On ističe kako protestantizmom opada značenje mise i misnog pjevanja te do izražaja dolazi zajedničko pjevanje- koral. Učitelji glazbe, odnosno, kantori su postali cjenjeniji, broj tjednih sati glazbene nastave se povećao na pet sati tjedno, a zborovi su bili vrlo dobri. Učenici su pohađali nastavu u internatima gdje bi se pjevalo na početku i na kraju nastave. Osim pjevanja, učila se i teorija, ali i sviranje. Rojko naglašava da se u to doba pojavljuju prve tipično školsko-didaktičke vrste glazbe poput kanona i oda, ali pjevale su se i himne, psalmi, rezponzoriji i ostale prigodne pjesme. U to doba nastaju prve pjesmarice i prvi udžbenici glazbene teorije. Nastali su i prvi nastavni programi u kojima su se u prva dva razreda vježbali intervali i pjevanje po sluhu, a u druga dva razreda učilo bi se čitanje nota i ritma. Kasnije se počelo pjevati kanone i jednostavnije skladbe da bi na kraju u najvišim razredima dolazilo do stvarnog zajedničkog zorskog muziciranja (Rojko, 2012:75).

U 17. stoljeću glazbena nastava dobiva na još većem značenju. Utjecaj crkve se još više smanjuje te kantori postaju sve svjetovniji (Rojko, 2012:75). Broj sati glazbene nastave smanjuje se na dva sata tjedno. Počinje se uvoditi instrumentalna nastava te se uče osnove teorije i pjevanja kako bi se učenike osposobilo za samostalno pjevanje iz nota. Rojko (2012:76) napominje da u to doba kulturna središta postaju plemićki dvorovi. Učenike su na dvorovima podučavali privatni učitelji. Kako dolazi doba prosvjetiteljstva, značaj nastave glazbe polako opada jer se uvode novi nastavni sadržaji u škole i to sve „radi filozofa Johna Locka koji je smatrao da je ljudski život prekratak da bi se vrijeme trošilo na beskorisno bavljenje glazbom“ (Rojko, 2012:77).

Za 18. stoljeće, što se tiče glazbenog odgoja, Rojko (2012:77) smatra da se može nazivati stoljećem J.J.Rousseaua. On je bio poznati filozof i pisac te je poznat po svom djelu „Emile“ u kojem je pisao ponešto i o glazbenom odgoju tog doba. Rojko (2012:82) tvrdi da je Rousseau smatrao kako dijete „prvo mora praktično muzicirati pa tek onda učiti note te da pjesme koje dijete pjeva moraju odgovarati njegovoj dobi.“ Prema Rousseau, djeca su u 18.stoljeću imala dosta poteškoća u glazbenoj nastavi zbog komplicirane notacije te je zbog toga uveo sustav bilježenja koji je nazvao *brojčana metoda* kako bi se djecu moglo osposobiti za samostalno čitanje nota (Rojko, 2012:82). Pod utjecajem J.J.Rousseaua bili su filantropisti. Oni su se zalagali za odgoj djece te su poticali mlade da razvijaju vlastite sposobnosti u skladu s prirodom kako bi mogli postići sreću u životu.

Glazbeni odgoj je za filantropiste bio od velike važnosti. Kako ističe Rojko (2012:84), filantropisti su smatrali da pjevanje olakšava učenje pa su djeca pjevala konstantno no osim pjevanja zagovarali su i sviranje iako ono nije najnužnije. Napokon se dozvoljava i glazbeni odgoj kod djevojčica (Rojko, 2012:84). Smatralo se kako će učenici razviti samostalni glazbeni ukus putem obrade velikih umjetničkih djela. Osim toga, narodne pjesme se uvode u glazbenu nastavu s ciljem

razvijanja i njegovanja nacionalne svijesti (Rojko, 2012:84). S time možemo zaključiti da je J.J.Rousseau zajedno s filantropistima uvelike pridonio razvoju glazbenog odgoja i obrazovanja učenika.

U 19. stoljeću dolazi do potpunog kraha utjecaja crkve na glazbu. Rojko (2012:85) ističe kako se upoznaje narodna glazba koja nema nikakve veze s umjetnošću. Nastavu glazbe više ne podučava kantor nego učitelj kojem je glazba nastavni predmet poput svih drugih. Glazba postaje dio službene državne pedagogije (Rojko, 2012:86). Za ovo razdoblje najznačajniji je pedagog J.H.Pestalozzi. Njegova ideja je bila da se glazbeno obrazuje čitav narod. Rojko (2012:86) ističe dva smjera razmišljanja u glazbenoj pedagogiji tog doba. Jedan smjer se odnosi na učenje pjevanja po sluhu, a drugi smjer zagovara potrebu glazbenog opismenjivanja. U ovome razdoblju nastava glazbe uvodi se i u gimnazije, nastaju brojne pjesmarice, materijali za vježbanje i metodička djela (Rojko, 2012:88). Osim Pestalozzija, vrlo značajan za 19. stoljeće bio je i Hermann Kretschmar, najveći glazbeni odgajatelj u Njemačkoj koji je reformirao glazbenu nastavu o osnovnoj školi. Prema Rojku (2012:88), „Kretschmar je smatrao da je glazbeni odgoj presudna stvar za razvoj glazbene kulture jednog naroda te je najviše zagovarao slušanje glazbe.“ Zahvaljujući njemu, početkom 20. stoljeća „zabranilo se pjevanje po sluhu bez razumijevanja u osnovnoj školi“ (Rojko, 2012:89).

Početkom 20. stoljeća Rojko (2012:92) ističe kako dolazi do određenije koncepcije glazbene nastave u školama te spominje tri smjera takvih razmišljanja. Kod prvog smjera koncepcija je usredotočena na pjevanje i glazbenu teoriju, drugi smjer uključuje razvijanje glasovne i govorne tehnike te se njeguju pjesma i pjevanje, a treći smjer zagovara umjetnički odgoj, odnosno, učenici se susreću s umjetničkim djelom koji će utjecati na njihov glazbeni ukus (Rojko, 2012:94). Osim toga, uvodi se tzv. radna škola. Ta škola bila je od velike važnosti za glazbenu

nastavu te se sastojala od tri faze. Prva je označavala ručni rad kao predmet na nastavi, u drugoj fazi „škola postaje nastavnim načelom koje vrijedi za sve djelatnosti u školi i treća faza koja se temelji na duhovnom radu“ (Rojko, 2012:94). Nakon prvog svjetskog rata dolazi do pokreta mladih, tzv. *Jugendbewegung*, koji zagovara glazbu kao sredstvo djelovanja na čovjeka (Rojko, 2012:95). Osnivač ovog pokreta je F.Jöde. Kako navodi Rojko (2012:95), Jöde je promicao dječju, narodnu i umjetničku pjesmu s plesom i igrom. Unutar *Jugendbewegung*a odvijala su se „savjetovanja, natjecanja u pjevanju, istraživanja narodne pjesme, oživljavanje narodnih instrumenata, plesova i dr.“ (Rojko, 2012:97). Druga važna ličnost u glazbi nakon prvog svjetskog rata bio je Leo Kestenberg koji je, prema Rojku (2012:97), „proveo široku reformu glazbene nastave od predškolskog do visokoškolskog stupnja“. Ta reforma se odnosila na „obrazovanje učitelja te je izjednačila učitelje glazbe s učiteljima drugih predmeta“ (Rojko, 2012:97).

3.1. GLAZBENA NASTAVA U HRVATSKOJ DO DRUGOG SVJETSKOG RATA

Nastava glazbe na našem području gotovo da nije ni postojala do Drugog svjetskog rata. Rojko (2012:103) navodi da se glazbeni odgoj razvijao onoliko koliko se razvijalo školstvo, vrlo slabo. Od 14. do 18. stoljeća u gradovima Istre i Dalmacije postojale su samostanske, župne i katedralne škole u kojima se pjevalo, no pjevanje je, naravno, bilo isključivo u službi crkve. Te škole bile su namijenjene samo aristokratskoj djeci. Učitelji pjevanja u školama u 18.stoljeću bili su također i orguljaši u crkvi (Rojko, 2012:105).

U drugoj polovici 19.stoljeća u pučkim školama pojavljuju se pjevanje, guslanje i orguljanje kao obvezni predmeti. Osim u pučkim školama, pjevanje se počelo učiti i u preparandijama, tzv. učiteljskim školama, no i tada su glazbeni rezultati bili dosta skromni, prvenstveno jer je narod i dalje bio dosta nepismen (Rojko,

2012:110). Nastava glazbe je kasnije ušla i u gimnazije te se svodila na pjevanje i ponešto glazbenog opismenjivanja zajedno s povijesti, glazbenom estetikom i glazbenom teorijom. Rojko (2012:111) ističe kako se iz nastavnih planova i programa može vidjeti kako je pjevanje bilo redovito u planu osnovnih škola iako je to najčešće bilo samo pjevanje po sluhu narodnih i crkvenih pjesama.

Nakon Prvog svjetskog rata, u Kraljevini Jugoslaviji nastava glazbe kao predmet se nazivala Pjevanje te je bila prisutna u osnovnim školama. Rojko (2012:113) navodi kako se broj tjednih sati nastave glazbe održavao od pola sata do dva sata tjedno, ovisno o razredima. 1926. godine donesen je Nastavni plan i program za sve narodne i osnovne škole Kraljevine u kojemu su učitelji morali biti i crkveni orguljaši te je o ostvarenju programa ovisilo koliko je učitelj bio glazbeno obrazovan. To tada i nije bio prevelik problem s obzirom da su učitelji u to vrijeme imali dosta solidno glazbeno obrazovanje. Rojko (2012:118) napominje da se tada na učiteljskim školama učilo pjevanje, odnosno solfeggio s teorijom, harmonija, povijest glazbe, metodika glazbene nastave, violina i eventualno klavir. Osim u osnovnim školama, nastava glazbe bila je prisutna i u srednjim školama. U nedostatku sati, nastava glazbe prelazila je u formalizam jer se teorija počela učiti napamet, a pjesme su se pjevale po sluhu. Rojko (2012:119) ističe kako je kvaliteta nastave najviše ovisila o samom učitelju i njegovim kompetencijama.

3.2. GLAZBENA NASTAVA U HRVATSKOJ NAKON DRUGOGA SVJETSKOG RATA

Nakon Drugoga svjetskog rata u osnovnoj školi predmet Pjevanje izvodi se jedan sat tjedno te se uglavnom pjevalo po sluhu, a nešto kasnije u četvrtim razredima započinje se i s elementima glazbenog opismenjivanja te pjevanja

kanona i dvoglasja kako bi se učenike osposobilo za pjevanje po notama u zboru (Rojko, 2012:123).

Godine 1950. škole više nisu bile četverogodišnje nego osmogodišnje. Nastavni plan i program su gotovo jednaki kao prijašnji, no spominju se po prvi puta radio i gramofon. U višim razredima, predmet je dobio novi naziv, Glazbeni odgoj, dok je u nižim razredima naziv predmeta ostao isti, Pjevanje.

Iduće, 1956. godine glazbeni pedagozi osmislili su novi plan i program za nastavu glazbe u, tada već obveznoj, osmogodišnjoj školi te ga se danas smatra osnovom za svim kasnijim planovima i programima u Hrvatskoj.

U prva tri razreda uglavnom se pjevalo po sluhu, a u četvrtom se započinje s glazbenim opismenjivanjem. Također, u programu se pojavljuju i slušanje glazbe i stvaralački rad te glazbeni život, odnosno upoznavanje pojmova iz glazbene kulture. Jedino što je tada nedostajalo je bilo sviranje.

Godine 1960. nastaje novi nastavni plan i program koji je sadržavao sva područja kao i prethodni plan i program, jedino je došlo do izmjene naziva predmeta te se sada predmet zove Muzički odgoj (Rojko, 2012:135). Zanimljivo je što tada nije bilo popisa pjesama koje bi trebalo pjevati ili svirati, a ni djela za slušanje. Karakteristično za ovaj plan i program bilo je što se broj nastavnih sati smanjio i program se dijelio u tri faze ili etape. Prvu etapu karakterizira pjevanje po sluhu, drugu etapu označava opismenjivanje a treća etapa je posvećena stjecanju različitih muzikoloških sadržaja (Rojko, 2012:136).

Godine 1984. uspostavlja se novi plan i program. Program je zadržao sva dotadašnja nastavna područja, no počelo se više posvećivati samom slušanju glazbe. Učitelji su dobili slobodu u izboru pjesama za pjevanje i slušanje. Predmet je dobio novi naziv, Glazbena kultura i kao takav ostao i do dan danas (Rojko, 2012:138)

Nastavni plan i program nije se previše mijenjao sve do 2006. godine do izrade HNOS-a. nastava glazbe temelji se na dva načela: psihološko i kulturno-estetsko. Psihološko bi označavalo da „učenici vole glazbu i da se njom žele aktivno baviti“, dok kulturno-estetsko načelo učenika „priprema za život kao kompetentnog korisnika glazbene kulture.“ (Vican, Milanović Litre, 2006)

HNOS ističe kako bi učenici u razredu trebali pjevati, slušati, improvizirati, svirati, dok se notno pismo i drugi glazbenoteorijski sadržaji nepotrebno uvode. Nastava glazbe trebala bi biti usmjerena prvenstveno na učenika, a ne na sadržaje. Navodi se također da su udžbenici radne bilježnice nepotrebni te da sav nastavni materijal učenici mogu imati već u školi. „Nastavna područja izvođenja glazbe, pjevanje i sviranje se ne ocjenjuju, ali se ocjenjuju razine obrazovnih postignuća kod nastavnih tema upoznavanja glazbe te uočavanja glazbenih sastavnica“ (Paar, Šetić, 2015:38). Učiteljima je dana sloboda izbora načina aktivnog muziciranja te ih obvezuje samo naznačena količina pjesama. Glazbeno opismenjivanje je u nižim razredima svedeno na minimum, tek toliko prepoznavanje grafičkih znakova, a broj nastavnih sati je jednom tjedno. Cilj nastave prema HNOS-u jest da se učenike uvede u glazbenu kulturu, da se upoznaju osnovni elementi glazbenog jezika, razvije glazbena kreativnost, uspostavlja i usvajaju vrijednosna mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe. HNOS se održao sve do 2019.godine kad je na snagu stupio novi kurikulum „Škola za život“ (Paar, Šetić, 2015:40).

4. SLUŠANJE GLAZBE U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE

Prema „Školi za život“ dolazi do novosti i u odgojno-obrazovnim ishodima, sadržajima i razinama usvojenosti (NN 7/2019). Sat Glazbene kulture inače se odvija jednom tjedno, što znači da iznosi 35 sati tijekom školske godine.

4.1. SLUŠANJE GLAZBE KAO SREDIŠNJA AKTIVNOST GLAZBENE NASTAVE

„Iako je područje slušanja i upoznavanja glazbe jedno od najmlađih nastavnih područja, danas mu pripada središnje mjesto u glazbenoj nastavi u općeobrazovnoj školi“ (Rojko, 2012:21). „Područje slušanja glazbe u hrvatskim školama svoju punu afirmaciju doživjelo je već spomenutim *Nastavnim planom i programom* iz 2006. godine, kada je u okviru otvorenoga modela glazbene nastave postalo jedinim obveznim nastavnim područjem“ (Rojko, 2012:21). „Važnost slušanja glazbe i potreba da upravo ova aktivnost bude središnja aktivnost glazbene nastave Rojko (2012:22) naglašava uspoređujući slušanje glazbe s lektirom.“ Naime, „kao što učenik ne može završiti školu ako ne poznaje određeni broj književnih djela, tako ne bi smio iz škole otići bez poznavanja određenog broja glazbenih umjetničkih djela; ne samo zato što je to naš dug prema velikoj glazbi prošlosti i sadašnjosti nego i zato što se na taj način razvija učenikov glazbeni ukus“ (Rojko, 2012: 91).

„Uzevši u obzir zadatke estetskoga odgoja, zaključujemo da je slušanje glazbe jedino nastavno područje u kojem je moguć estetski odgoj učenika“ (Rojko, 2012:85). „Dakle, samo se slušanjem glazbe može upoznati velika glazba, razviti glazbeni ukus i kritičan odnos prema glazbi, prvenstveno onoj koju posreduju masovni mediji“ (Rojko, 2012:85). „Slušanjem, vrednovanjem, komentiranjem te

uspoređivanjem glazbe s onom koju su prethodno slušali na satu, ali i s onom koju slušaju u slobodno vrijeme, učenici uče prepoznavati lijepo od nelijepoga, vrijedno od nevrijednoga, kvalitetno od nekvalitetnoga, dobro od lošega“ (Vidulin, Martinović, 2015: 575).

„Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006), zadaća je područja slušanja glazbe razvoj glazbenoga ukusa, ali i upoznavanje konkretnih glazbenih djela i odlomaka.“ „Skladbe se u glazbenoj nastavi upoznaju postupkom aktivnog slušanja u kojem učenici prate glazbenoizražajne sastavnice glazbenoga djela“ (Vican, Milanović Litre, 2006). „Slušanje je to sa zadacima koji se postavljaju neposredno prije slušanja, a za rješavanje kojih učenici ne moraju imati teoretsko predznanje, već se do rješenja zadataka dolazi isključivo sluhom“ (Dobrota, 2012:34). Takvi zadatci „nisu svrha samima sebi, već služe upravo tome da učenici što cjelovitije i kvalitetnije percipiraju slušanu skladbu. Oni su, zapravo, svojevrsna pomoć djeci, putokaz ili uporišne točke za snalaženje u apstraktnom glazbenom djelu“ (Dobrota, Ćurković, 2006:107). „Jedna od najvećih pogrešaka učitelja prilikom vođenja slušanja glazbe pretjerano je inzistiranje na stvaranju izvanglazbenih asocijacija“ (Dobrota, Ćurković, 2006:112). „Dužnost je nastavnika uputiti učenike u *glazbu*, omogućiti im da osjete glazbenu ljepotu kao takvu i da shvate da ona ne leži ni u kakvim asocijacijama, slikama, zamišljanjima, refleksijama i emocijama, nego isključivo u glazbi“ (Rojko, 2012:83).

4.2. SLUŠANJE UMJETNIČKE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI

„Cilj je slušanja glazbe u nastavi glazbene kulture upoznavanje glazbe i razvoj glazbenog ukusa, a sadržaj slušanja je umjetničko djelo“ (Rojko, 2012:152). Slušanje je to „koje se provodi s namjerom da se glazba upozna i doživi kao umjetnost, te da ona sama, upoznata i umjetnički proživljena, izvrši određene

umjetničke učinke uspostavljajući i razvijajući umjetnički glazbeni ukus“ (Rojko, 2012: 73). „Uvidom u važeći Nastavni plan i program za osnovnu školu (Vican, Milanović Litre, 2006). zaključujemo da najveći broj prijedloga skladbi za slušanje u prva četiri razreda pripada upravo umjetničkoj, odnosno klasičnoj glazbi.“ Stoga zaključujemo da će učenici u nastavi glazbe prije svega slušati i upoznavati umjetničku glazbu.

„S obzirom na to da učenici umjetničku glazbu upoznaju prvenstveno u školi, u okviru nastave glazbe potrebno je slušanje lijepa klasične glazbe koja će svojom umjetničkom vrijednošću zainteresirati učenike i doprinijeti izgradnji njihova glazbenog ukusa“ (Šulentić Begić, 2009:62). „U cilju postizanja navedenoga Šulentić Begić (2009:63) nam ukazuje na pozitivan utjecaj intenzivnijeg slušanja i upoznavanja umjetničke glazbe na njezino preferiranje, dok Vidulin i Martinović (2015:85) ističu ulogu višekratnoga slušanja umjetničke glazbe u njezinom boljem shvaćanju i lakšem prihvaćanju“.

„Izbor skladbi koje će se slušati na nastavi glazbene kulture također je važan u razvijanju ljubavi prema klasičnoj glazbi“ (Šulentić Begić, 2009:67). „Veliku odgovornost u tome imaju učitelji jer su oni ti koji odabirom kvalitetnih skladbi i dobro osmišljenim metodičkim postupcima trebaju doprijeti do učenika“ (Šulentić Begić, 2009:68). Naime, zadatak je učitelja „izabrati vrijedne glazbene primjere kojima će poticati učenike na slušanje i bolje upoznavanje glazbe, u školi i u slobodno vrijeme, te buditi kod njih želju za uočavanjem lijepoga u umjetničkoj glazbi, kao i u životu i svijetu oko sebe“ (Vidulin i Martinović, 2015:87).

Kako učenici „veći dio slobodnog vremena ipak provode pasivno slušajući popularnu glazbu, senzibiliziranje djece i mladih za umjetničku glazbu nije jednostavan ni kratkotrajan proces“ (Vidulin, Martinović, 2015:88). „Slušanje i upoznavanje učenika s vrijednim umjetničkim djelima veoma je polagan, postepen i dugotrajan proces, koji treba biti izrazito pedagoško-didaktičko-metodički osmišljen, jasno strukturiran i vrlo precizno vođen“ (Vidulin, Martinović, 2015:

577). „Praksa pokazuje da u slučaju dobrog metodičkog vođenja, učenici uglavnom nemaju problema sa slušanjem ozbiljne glazbe“ (Rojko 2012: 11).

4.3. SLUŠANJE HRVATSKE TRADICIJSKE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI

„Osim umjetničke glazbe, u nastavi Glazbene kulture pjeva se i sluša hrvatska tradicijska glazba. Štoviše, cilj slušanja glazbe u nastavi Glazbene kulture Dobrota definira kao upoznavanje umjetničkih i narodnih skladbi“ (Dobrota, 2012: 29).

„Analizom važećeg nastavnog plana i programa Hosu utvrđuje prisutnost hrvatske tradicijske glazbe u programu glazbene kulture za prva četiri razreda osnovne škole i to u obliku pjesama namijenjenih pjevanju i skladbi namijenjenih slušanju. Pri tome Hosu ukazuje na veću zastupljenost hrvatskih tradicijskih pjesama namijenjenih pjevanju, nego slušanju. Kao prijedlog slušanja hrvatske tradicijske glazbe u prvim četirima razredima navedena je jedna pjesma u prvom razredu, dvije u drugom i jedna u trećem razredu, dok za četvrti razred nema prijedloga za slušanje“ (Hosu, 2015:16).

„Prema otvorenom modelu učitelj je slobodan u odabiru primjera tradicijske glazbe koju će slušati s učenicima. Međutim, iako je u nastavi glazbe potrebno slušanje narodnih pjesmama, treba biti pažljiv prilikom njihova odabira. Rojko (2012:19) objašnjava kako treba slušati narodne pjesme, ali nikako u izvedbi vokalnih i instrumentalnih ansambala, nego isključivo u originalu, ponajviše iz didaktičkih razloga. Međutim, isti autor navodi i kako se pri slušanju narodnih pjesama u nastavi iz umjetničkih razloga mogu slušati određene umjetničke obrade“ (Rojko, 2012:20).

„Značaj tradicijske glazbe u nastavi glazbene kulture Dobrota i Maslov (2016:58) vide u mogućnosti upoznavanja učenika s vlastitom kulturom i razvijanju svijesti o vlastitom kulturnom identitetu. Slušanje i pjevanje narodne glazbe u čovjeku često budi osjećaj pripadnosti obitelji, zajednici, narodu i kulturi. Stoga će u obrazovnom sustavu u kojem se koristi narodna glazba djeca biti u stanju prepoznati vrijednost i integritet njihove glazbene i kulturne tradicije“ (Dobrota, Maslov, 2016:84).

4.4. SLUŠANJE POPULARNE GLAZBE U GLAZBENOJ NASTAVI

„Uzevši u obzir činjenicu da najveći dio emitirane glazbe na radiju i televiziji pripada žanru popularne glazbe kao i to da je najveći broj proizvedenih i prodanih nosača zvuka također iz toga žanra, jasno nam je da se glazbeni odgoj današnjeg djeteta ne događa samo u školi, nego, i to mnogo više i mnogo efikasnije, izvan nje“ (Rojko, 2012: 36). „Pod utjecajem masovnih medija glazbeni je ukus mladih danas gotovo u potpunosti okrenut različitim vrstama popularne glazbe“ (Rojko, 2012:28). O sklonosti učenika prema popularnoj glazbi govori i Šulentić Begić (2009:65) ističući nedostatak estetskog potencijala takve glazbe u razvoju njihova glazbenog ukusa. Naime, „ako ne uzmemo u obzir onaj kvalitetni dio glazbe koji nesumnjivo postoji, ali je rijedak, današnja popularna glazba zaista je u najvećem broju slučajeva estetski nekvalitetna, simbolički beznačajna i proizvedena isključivo radi stjecanja profita. To je glazba koja, sa svrhom da bude što komercijalnija, podilazi masovnoj publici i pretvara je u masu konzumenata bez kriterija u odabiru onoga što joj se nudi“ (Krnić, 2006: 1127).

„Otvorenim modelom glazbene nastave nastavnik, između ostaloga, slobodno odlučuje i o obradi popularne glazbe u nastavi. Rojko (2012:37) smatra da popularnoj glazbi u školi ne treba posvećivati nikakvu posebnu pozornost iz četiri razloga:

- 1) ona je toliko prisutna u životu mladih da nema potrebe da se nađe i u školi,
- 2) za njezino prihvaćanje nije potreban nikakav poseban odgoj; nju mladi razumiju i bez glazbenoodgojnih intervencija,
- 3) nemoguće je uspostaviti kriterij izbora „djela“, i
- 4) koliko dosadašnja povijest te glazbe pokazuje, radi se uglavnom o „djelima“ koja, poput mode, traju prekratko da bi zavrijedila takav ozbiljan tretman“.

Razmatrajući problematiku uključivanja popularne glazbe u nastavu, Dobrota (2012:62) ističe kako „takva glazba ne treba i ne može imati prvenstveno mjesto u nastavi, ali ju ne možemo iz nje ni u potpunosti isključiti“. Šulentić Begić (2009:39) navodi da je ponekad potrebno na nastavi „poslušati kvalitetnu popularnu skladbu jer i u popularnoj glazbi ima one koja je dobra“. „Slušanjem kvalitetnih primjera

popularne glazbe učenike ćemo učiti da prepoznaju vrijedna glazbena ostvarenja unutar te glazbene vrste i tako utjecati na razvoj njihovog glazbenog ukusa“ (Šulentić Begić, 2009:41).

5. GLAZBENE PREFERENCIJE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Brđanović (2014:12) navodi da preferencija označava ono što se više voli, odnosi se na prioritete i određenu prednost.

Područje psihologije povezuje se s područjem glazbene pedagogije na način da određena istraživanja iz područja glazbe i psihologije kao rezultat daju niz spoznaja koje su u ovom slučaju vrijedne pošto su vezane za dječje glazbene preferencije, odnosno ukuse (Dobrota, 2012:65).

Naime, Dobrota i Ćurković (2006:15) navode kako “pod čuvstvenim pogledima određenog glazbenog razvoja dolaze u obzir razni vidovi osjetljivosti na glazbu, točnije sposobnost nekog estetskog procjenjivanja”. Stoga, kad pričamo o određenoj čuvstvenoj reakciji na glazbu, najprije mislimo na sposobnost pojedinca da estetski procijeni djelo, a pod tim smatramo umjetničku kvalitetu i izvedbu (Mirković-Radoš, 1996:26). Nadalje, Mirković-Radoš (1996:26) ističe da nakon toga slijedi preferencija, ili, drugim riječima, kratkoročna procjena sviđanja, a tek na samom kraju dolazi do ukusa u glazbi kao „relativno ustaljenog, dugoročnog ponašanja i vrednovanja, odnosno trajnije dispozicije koje predstavljaju ukupnost preferencija pojedinca.”

Osnovne škole imaju zadaću odgoja glazbenog ukusa i također bi trebale poticati preferenciju koja će voditi kvalitetnijoj glazbi upravo stoga što su te škole obavezne i pohađaju ih sva djeca (Brđanović, 2014:40). “Međutim, s obzirom da se nastava glazbe održava samo jedan sat tjedno, možemo zaključiti kako je odgoj glazbenog ukusa i glazbenih preferencija djece osnovnoškolskog uzrasta u velikoj mjeri i dalje prepušten okolini, medijima i slučaju“ (Brđanović, 2014: 53).

Dolazimo do zaključka da osim škole, obitelj, vršnjaci i masovni mediji uvelike utječu na formaciju glazbenih ukusa i preferencija djece (Dobrota, Ćurković, 2006:30). Naravno, tu ulogu imaju i razni emocionalni, društveni, kulturni i

kognitivni čimbenici, određene glazbene karakteristike kao i neke individualne osobine samih slušatelja (Dobrota, Ćurković, 2006:31).

5.1. MODELI GLAZBENIH PREFERENCIJA

“Kao najpoznatiji modeli glazbenih preferencija u literaturi se navode Interaktivni model glazbenih preferencija (The Interactive theory of music preference) čiji je autor Albert LeBlanc i Recipročni model reakcije na glazbu (Reciprocal feedback model of musical response) nastao u suradnji Raymonda R. MacDonalda, Davida Hargreavesa i Dorothy Miell”.

“Teorijski model glazbenih preferencija Alberta LeBlanca (Interaktivni model glazbenih preferencija) smatra se dobrim temeljem za istraživanje glazbenih preferencija jer pokazuje kako su sklonosti prema nekoj glazbenoj vrsti snažno određene međusobnim djelovanjem mnogih različitih čimbenika“ (Brđanović, 2014: 49). Taj model se sastoji od “varijabli koje su hijerarhijski organizirane i one pritom imaju utjecaja na formu preferencija u glazbi što se tiče pojedinaca te također sadrže određene značajke podražaja (glazbe); a odnose se i na fiziološke uvjete, određeno čuvsteno stanje samog slušatelja kao i na druge značajke pod koje ubrajamo socioekonomski status slušatelja, osobine ličnosti, etničku pripadnost ili glazbene sposobnosti” (Dobrota, Maslov, 2016:10).

“Recipročni model reakcije na glazbu uključuje brojne čimbenike iz LeBlancovog modela koji utječu na glazbene preferencije poput spola, dobi, osobnosti, glazbenih sposobnosti, glazbene poduke, socioekonomskog statusa, okoline i medija te ih grupira u tri osnovne skupine čimbenika – glazba, slušatelji i kontekst slušanja” (Dobrota i Maslov, 2016:10). S druge strane, “ovaj model, za razliku od LeBlancovog, nije usmjeren samo na glazbene preferencije. On deskriptivno prikazuje skup reakcija na glazbu, a one su u neposrednoj interakciji s glazbom, kontekstom slušanja i samim slušateljem” (Dobrota, Reić Ercegovac,

2016:45). Navodi se, dakle, da su “određene reakcije na glazbu pod utjecajem percipije glazbe, varijabli slušatelja i konteksta slušanja i to tokom nekog vremena, a, s druge strane, određena interakcija između reakcija na glazbu, glazbe i slušatelja, može donijeti pomoć u tome da se uspije objasniti način kojim tijekom nekog određenog vremena zapravo kreiraju glazbene preferencije, odnosno ukusi” (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016: 45-46).

Razlog zašto se ovaj model naziva recipročnim leži u činjenici da svaki od ova tri osnovna čimbenika koje smo prethodno spomenuli mogu istovremeno utjecati na ostala dva, stoga su ti utjecaji u dva smjera (Dobrota, Maslov, 2016:38).

Naposlijetku, valja napomenuti da navedeni i opisani modeli glazbenih preferencija imaju i svoje nedostatke. Naime, zanemaruje se proces određenog aktivnog odabira zbog toga što je u oba modela slušatelj zapravo onaj koji pasivno sudjeluje i odgovara na neki podražaj (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016:48). Moglo bi se kazati, prema Dobrota i Reić Ercegovac (2016:48), da u niti jednom modelu ne nalazimo nekakvo objašnjenje vezano uz to zašto ljudi suopće slušaju glazbu i zbog čega oni odabiru neko glazbeno djelo ili glazbeni stil.

Međutim, ovi opisani modeli mogu biti dobra startna točka za istraživanje istih s obzirom na to da oni ukazuju na mnogobrojne čimbenike koji imaju utjecaj na glazbene preferencije (Dobrota, Maslov, 2016:52). “Brđanović (2014:29) također navodi kako ovo područje još uvijek nije dovoljno istraženo te ono ostavlja mnogobrojna pitanja otvorena za same istraživače.”

6. EMPIRIJSKI DIO

Cilj ovog istraživanja je ispitati glazbene preferencije (ukuse) učenika četvrtih razreda putem ankete otvorenog tipa.

Istraživanje je provedeno putem ankete. Anketa je bila subjektivne prirode, sadržavala je tri pitanja otvorenog tipa te se provodila pomoću anketnog lista. Svim ispitanicima zajamčena je anonimnost. Učenici su slušali tri različite skladbe („Čežnja za proljećem”, Wolfgang Amadeus Mozart, „Ja posijah lan”, narodna pjesma i „Under Pressure”, Queen). S obzirom na te skladbe njihova pitanja u anketi bila su:

1. Koja ti se pjesma najviše sviđala i koje emocije je budila u tebi? Zašto?
2. Koja pjesma ti je trenutno najdraža, gdje si ju čuo i zašto ti se baš ona sviđa?
3. Objasni, koju vrstu glazbe slušaš u slobodno vrijeme i tko ili što je najviše utjecalo na tvoj glazbeni ukus (obitelj, škola, mediji...)

U istraživanju su sudjelovali učenici četvrtih razreda. Roditelji učenika iz Bjelovara i Karlovca dali su svoje potpisane suglasnosti kojima su dozvolili sudjelovanje svoje djece u anketiranju. Ravnatelj škole također su dali svoju suglasnost za provođenje takve vrste istraživanja na njihovoj školi.

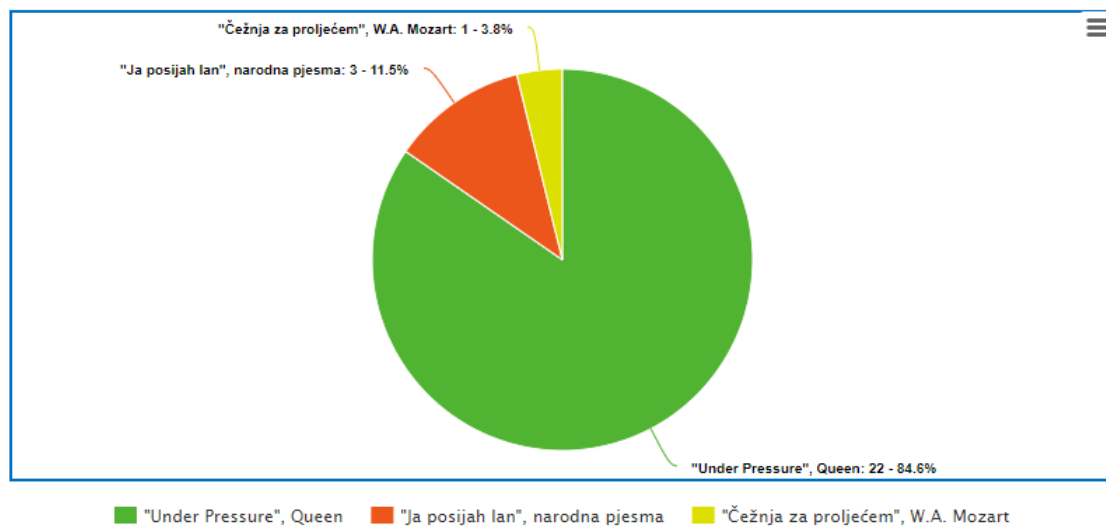
U Bjelovaru je 26 učenika riješilo anketu, a u Karlovcu njih 23.

Sat Glazbene kulture na dane kad su provedene ankete održan je vrlo jednostavno i u ležernoj atmosferi. Nakon predstavljanja, upitala sam učenike jesu li donijeli suglasnosti za sudjelovanje u anketi. Nakon što sam uzela potpisane suglasnosti, učenicima sam pustila tri prethodno navedene pjesme, “Under Pressure” kao pjesmu koja predstavlja popularnu glazbu, “Ja posijah lan” kao predstavnicu narodne glazbe te “Čežnja za proljećem” koja spada pod umjetničku glazbu. Nakon što su poslušali pjesme, učenici su mi odgovorili na neka pitanja kao što su jesu li im možda poznate ove pjesme otprije, gdje su ih čuli i sviđaju im li se. Nakon toga sam podijelila kratki anonimni upitnik koji je sadržavao tri pitanja,

učenicima rekla kako upitnik nije težak niti je za ocjenu, a njihov jedini zadatak je potruditi se dati odgovore i ne kopirati jedni od drugih. Dala sam im do znanja da je svaki odgovor koji napišu točan. Podsjetila sam ih da se na papir ne potpisuju zbog zadržavanja anonimnosti te im rekla da slobodno dignu ruku i postave pitanje ako im nešto nije jasno. Nakon što su učenici završili s ispunjavanjem ankete, ostavili su papire na rubu stola.

6.1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U BJELOVARU

U II. osnovnoj školi Bjelovar 26 učenika sudjelovalo je u anketiranju. Nadalje slijede prikazi grafikonima njihovih odgovora kao i pismena obrazloženja.

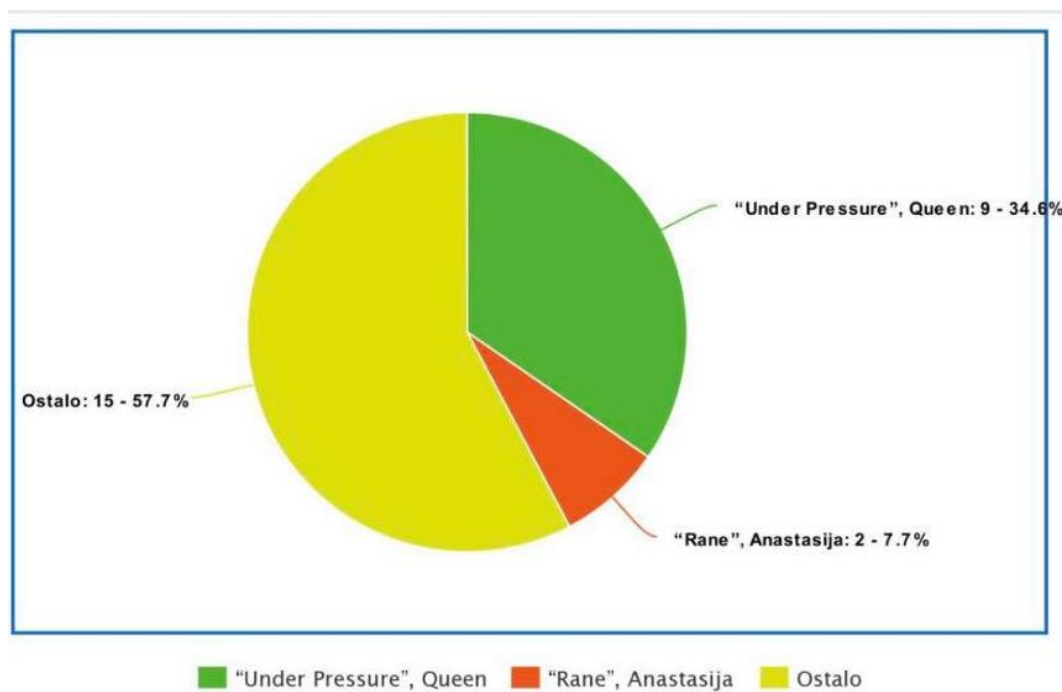
Grafikon 1. Odgovori na prvo pitanje u anketi

Prvo pitanje iz ankete glasilo je: Koja ti se pjesma najviše sviđala i koje emocije je budila u tebi? Zašto? Iz priloženog grafikona uočavamo jedan dio odgovora. Naime, 22 učenika kaže da im se sviđjela pjesma "Under Pressure", a to je 84,6%.

Svega troje učenika navodi “Ja posijah lan” kao pjesmu koja im se najviše svidjela pa ih je tako 11,5%. Samo jedan učenik izrazio je da mu se svidjela pjesma “Čežnja za proljećem”, a to čini 3,8%.

Što se tiče emocija koje u njima pobuđuju ove skladbe, učenici su naveli da ih obuzima sreća, zabavne emocije, nostalgija, veselje, zabava i opuštenost. Navode da odabrana pjesma najviše odgovara njihovu glazbenu ukusu. Neki učenici navode da pjesme u njima ne pobuđuju emocije niti jedne vrste.

Drugo pitanje iz ankete: Koja pjesma ti je trenutno najdraža, gdje si ju čuo i zašto ti se baš ona sviđa?; nije bilo shvaćeno na pravi način. Naime, mnogo učenika je zaključilo da mora opet izabrati između prethodno puštene tri skladbe i izabrati najbolju. Pa tako grafikon koji slijedi prikazuje da je odgovor na prvi dio pitanja, o trenutno najdražoj pjesmi, u velikoj mjeri “Under Pressure”, Queen.

Grafikon 2. Odgovori na drugo pitanje u anketi

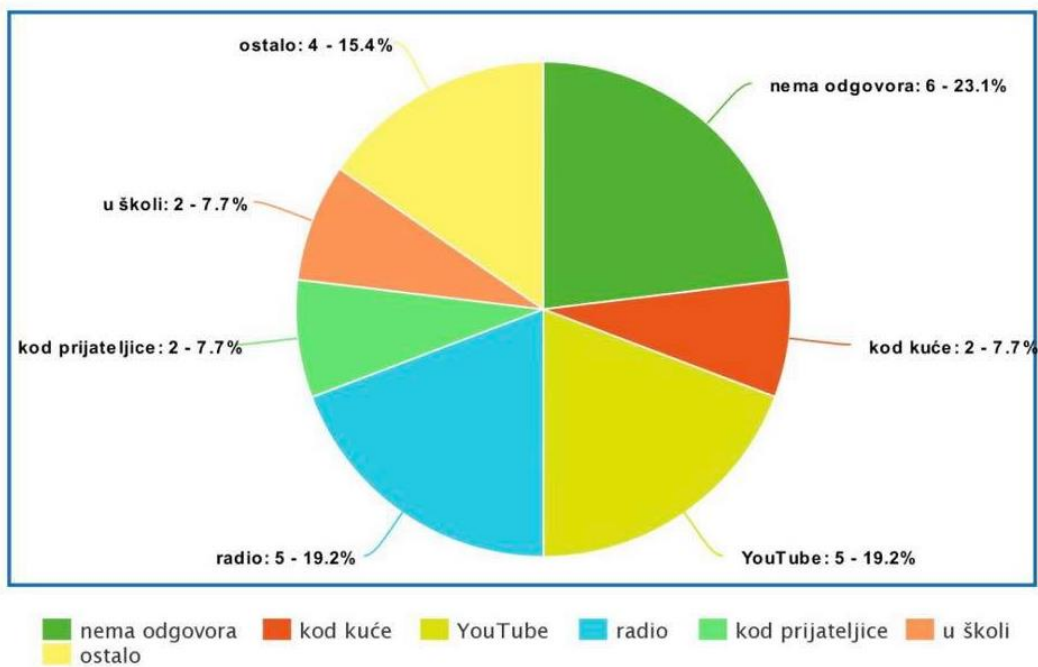
Iz ovog grafikona zaključujemo da učenici bjelovarske osnovne škole imaju različit ukus što se tiče glazbe jer je čak više od pola njih navelo različitu najdražu pjesmu. One su u grafikonu navedene pod “ostalo”, odnose se na 57,7% učenika, a te pjesme su:

- “GENERACIJA Z”, JoomBoos ft. Baka Prase
- “Vidi se iz aviona”, DOMENICA
- “Broken Dreams”, Sasha Primitive
- “Make It Right”, BTS
- “KAKO TO”, VOJKO V
- “Close To Me”, Ellie Goulding, Diplo & Swae Lee
- “Dream Dream Dream”, Madeon
- “Sunflower”, Post Malone & Swae Lee
- “Lust”, Lil Skies
- “Thunder”, Imagine Dragons
- “Kill This Love”, BLACKPINK
- “Without You”, Avicii
- “7 rings”, Ariana Grande

Isto tako, dvoje učenika nije moglo odabrati koja im je trenutno najdraža pjesma. Kao što je prethodno spomenuto, 9 učenika, odnosno njih 34,6% navodi pjesmu “Under Pressure” koju izvodi Queen kao trenutno najdražu. Dvoje učenika koji čine 7,7% ispitanika naveli su kao najdražu pjesmu “Rane”, pjesmu koja pripada turbo-folk pjevačici Anastasiji.

Dade se zaključiti da učenici više slušaju glazbu stranih država, a najviše im se sviđaju zabavne kao i rap izvedbe.

Što se tiče drugog dijela pitanja, učenici navode razne odgovore na pitanje gdje su čuli svoju trenutno najdražu pjesmu.

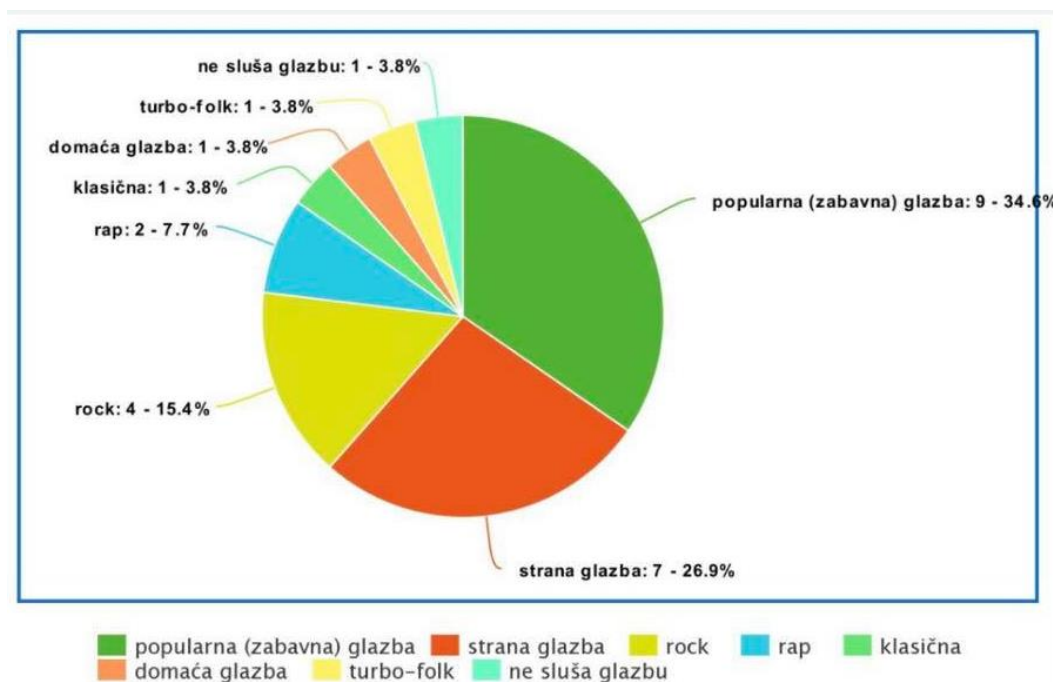
Grafikon 2. Odgovori na drugo pitanje u anketi, drugi dio

Ovaj šaroliki prikaz u obliku grafikona daje nam uvid u to da čak šestoro učenika (23,1%) nije odgovorilo na ovaj dio pitanja, 5 učenika (19,2%) je odgovorilo da su za svoju najdražu pjesmu čuli preko YouTube kanala, a isto toliko navodi radio kao odgovor. U školi, kod prijateljice i kod kuće svoju omiljenu pjesmu čulo je po dvoje učenika (7,7%), a ostatak, njih četvero koji čine 15,4% čuli su svoje pjesme na rođendanu, na internetu, prilikom treninga mažoretkinja te prilikom gledanja serije.

Na posljednji dio pitanja, koji se odnosi na to zašto se izabrana pjesma učenicima sviđa, učenici su većinom odgovarali da im se sviđa jer je zanimljiva, lijepa, vesela, čudesna, brza, suvremena, zato što se na nju može plesati, jer ima zaraznu melodiju i riječi, ima dobar spot na YouTube kanalu, dobar ritam, zarazna je, smiješna...

Učenici iz Bjelovara na posljednje, treće pitanje, koje glasi: Objasni, koju vrstu glazbe slušaš u slobodno vrijeme i tko ili što je najviše utjecalo na tvoj glazbeni

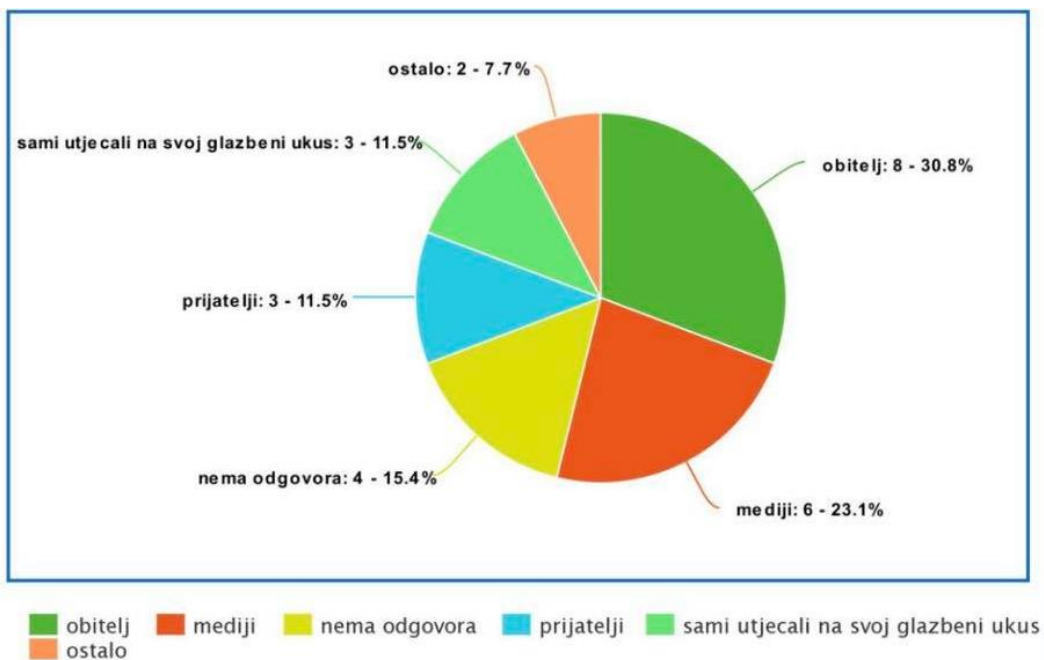
ukus (obitelj, škola, mediji...) najveću prednost dali su popularnoj, odnosno zabavnoj glazbi.

Grafikon 3. Odgovori na treće pitanje u anketi

Shodno tome, iz grafikona možemo iščitati da njih 9, odnosno 34,6% najviše voli slušati upravo takvu vrstu glazbe. Njih sedmero (26,9%) navodi kako sluša stranu glazbu, a četvero (15,4%) kao najdražu vrstu glazbe navodi rock. Dvoje učenika, koji čine 7,7% ispitanika, navode rap kao glazbu koju slušaju u slobodno vrijeme dok po jedan učenik (3,8%) navodi domaću, klasičnu glazbu i turbo-folk. Zanimljivo je da jedan također navodi da uopće ne sluša glazbu.

U drugom dijelu pitanja učenike se navodi na to da odgovore što misle tko ili što je najviše utjecalo na njihov glazbeni ukus. Najviše učenika tu zaslugu pripisuje svojoj obitelji.

Grafikon 4. Odgovori na treće pitanje u anketi, drugi dio

Osam učenika (30,8%) navodi obitelj kao glavni uzrok nastanka njihova glazbena ukusa, a njih 6 (23,1%) medije. Četvero učenika, što čini 15,4%, nije dalo odgovor na ovaj dio pitanja. Tri učenika (11.5%) navode prijatelje kao glavni utjecaj na njihov glazbeni ukus, a još tri tvrde da su sami utjecali na njega. Dvoje učenika (7,7%) kaže kako su škola i trenerica najviše utjecali na njih po tom pitanju.

6.1.1. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U BJELOVARU

Dvadeset šestero učenika II. osnovne škole Bjelovar anketi otvorenog tipa pristupili je većinom ozbiljno i potrudili su se dati najiskrenije moguće odgovore na pitanja. Tako se od njih saznalo da bi od nekoliko ponuđenih pjesama gotovo

svi najradije slušali onu zabavniju, popularniju pjesmu, što nije ni za čuditi s obzirom na to da su time učenici danas najčešće okruženi. Takve pjesme biraju uglavnom zbog toga što su brze, zabavne i bude u njima pozitivne emocije koje ih tjeraju da budu sretni i dobre volje. Nadalje, većinom svaki učenik ovoga razreda ima svoju vlastitu najdražu pjesmu, iz čega se daje zaključiti da tu nema puno kopiranja od strane drugih. Najčešće najdraže pjesme spadaju pod popularnu glazbu, a tu se i rock, rap i turbo-folk. Te pjesme koje su im najdraže biraju kao takve iz mnoštvo razloga, a najčešće jer su smiješne, zabavne, brzog su i dobrog ritma, imaju dobre riječi i spotove. Zanimljiva činjenica je da je većina pjesma u izvedbi stranih izvođača i da domaća glazba nema neki preveliki uspjeh među ovim četvrtašima. U slobodno vrijeme, odabiru slušati popularnu, stranu glazbu, rock i rap u najvećoj mjeri, a na njihov glazbeni ukus najviše je utjecala obitelj. Navode se sestre, braća, roditelji, ujaci, sestrične... Mediji također imaju povelik utjecaj na izbor njihove glazbe, a najčešće spomenuti su YouTube, TikTok i Instagram.

Ono što bih promijenila u ovom anketiranju bilo bi to da zamolim učenike da pažljivo čitaju pitanja i potrudu se odgovoriti na sve njihove komponente. Također bih im dala jasniju uputu za drugo pitanje pa možda ne bi došlo do krivih zaključaka o njemu.

Koja ti se pjesma najviše sviđala i koje emocije je budila u tebi? Zašto?

Sviđala mi se ona 3 pjesma
zato što mi ima najljepšu
melodiju.

Koja pjesma ti je trenutno najdraža, gdje si ju čuo i zašto ti se baš ona sviđa?

Moja najdraža pjesma mi je nek
sveć hvala sja.
Sviđa mi se zato što su u njoj riječi
koje me vesele.

Objasni, koju vrstu glazbe slušaš u slobodno vrijeme i tko ili što je najviše utjecalo na tvoj glazbeni ukus (obitelj, škola, mediji...).

Najviše slušam hrvatske no ponekad
& engleske pjesme. Najviše slušam
pjesme dok sam s prijateljima.

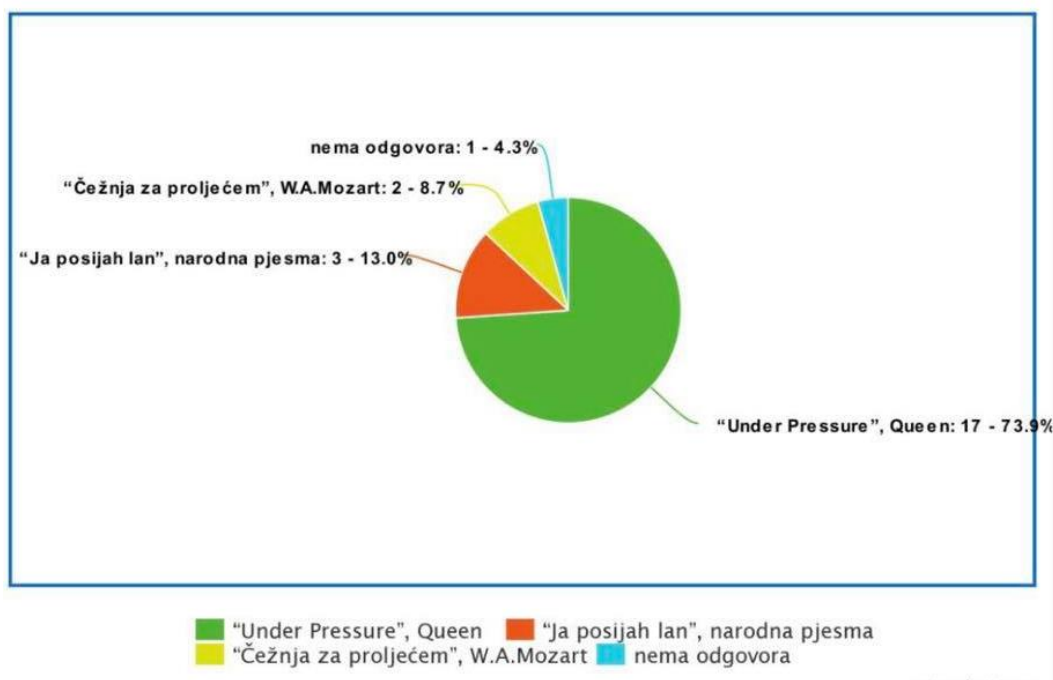
Hvala ti na uloženom trudu i uživaj u glazbi!

Slika 1. Primjer ispunjenog anonimnog upitnika u četvrtom razredu u Bjelovaru

6.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU KARLOVCU

Osnovna škola Braće Seljan u Karlovcu škola je u kojoj sam anketirala 23 učenika. Njihove odgovore sam, kao što će se vidjeti u nadolazećem tekstu, prikazivala putem grafikona i objašnjavala pismenim putem.

Na prvo pitanje iz ankete u kojem se pita koja se skladba učenicima najviše svidjela, koje je emocije u njima budila i zašto, najviše odgovora odnosi se na skladbu “Under Pressure” u izvedbi grupe Queen.

Grafikon 5. Odgovori na prvo pitanje u anketi (1)

Prikazom ovog grafikona jasno vidimo da je 17 učenika, što čini 73,9%, kao pjesmu koja im se najviše svidjela izabralo pjesmu grupe Queen, “Under Pressure”. Narodnoj pjesmi “Ja posijah lan” pripala su tri glasa (13,0%), “Čežnja za

proljećem” skladatelja Mozarta svidjela se dvoje učenika (8,7%), a jedan učenik na pitanje uopće nije dao odgovor.

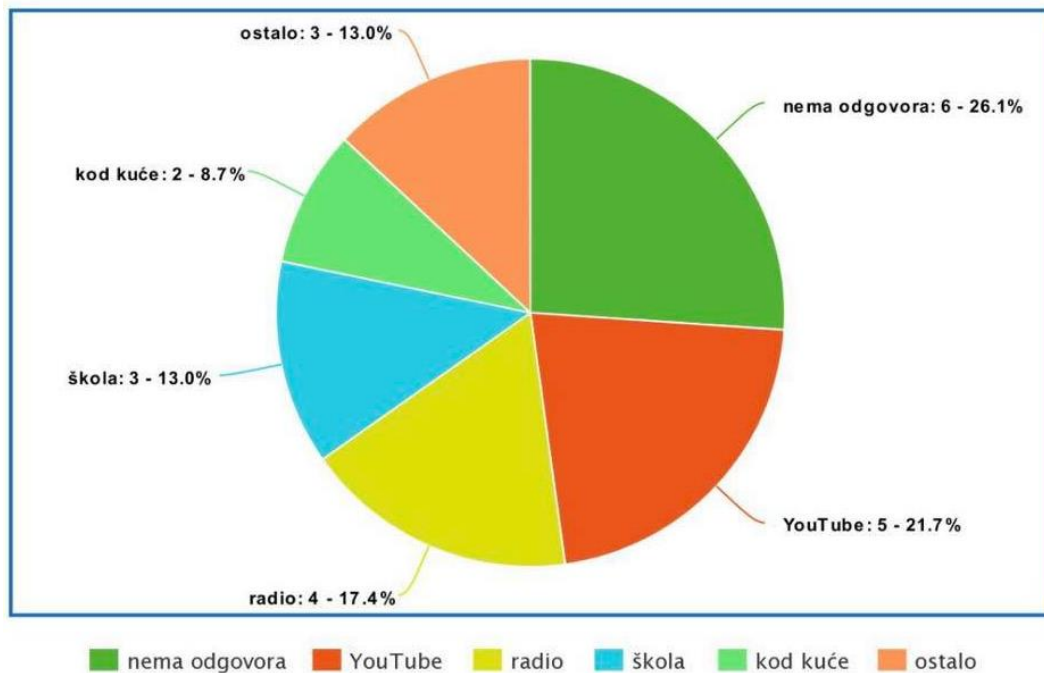
Što se tiče emocija koje je u njima skladba pobudila, najčešće spomenuti su sreća i veselje. Također, učenici navode i da ih skladba Mozarta smiruje. Većina učenika nije odgovorila zašto se takve emocije bude u njima. Oni koji su odgovorili, krivo su protumačili pitanje.

Drugo pitanje iz ankete odnosi se na trenutno najdražu pjesmu, gdje su je učenici čuli i zašto im se baš ona sviđa ima jako puno različitih odgovora. Jedini odgovor koji je ponovljen dva puta je pjesma “Mi Gente” koju izvode J Balvin i Willy William. Ostale nabrojene pjesme su:

- “Nek’ svud ljubav sja”, Mali Sesvećani
- “Glasno zapjevaj”, Tony Cetinski
- “Sucker”, Jonas Brothers
- “Restless”, Cold War Kids
- “Alone”, Alan Walker
- “Someone You Loved”, Lewis Capaldi
- “Moja Croatia”, Stoka & LayZ
- “High Hopes”, Panic! At The Disco
- “Diamonds”, Rihanna
- “Old Town Road”, Lil Nas X & Billy Ray Cyrus
- “Take It”, Dom Dolla
- “Bohemian Rhapsody”, Queen
- “No Lie”, Sean Paul & Dua Lipa
- “In My Mind”, Gigi D’Agostino
- “En-Ten-Tini”, brojalica
- “Faded”, Alan Walker
- “Ha Ha Ha, Ho Ho Ho”, Lovorka Komorčec
- “Ko vam je rek’o”, Fil Tilen

- "Under Pressure", Queen

Iz ovog popisa pjesama zaključujemo da su i među ovim četvrtašima nešto više popularne strane pjesme. Prevladava popularna glazba, ali pronalazimo tu i rap, rock i domaću glazbu. Dvoje učenika nije odgovorilo na ovo pitanje.

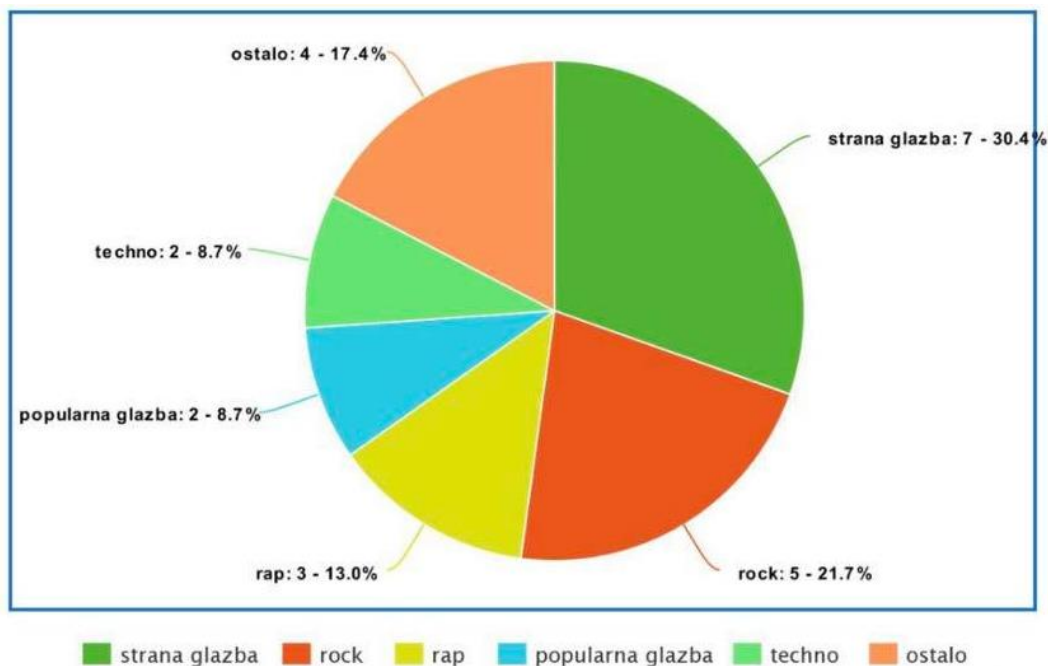
Grafikon 6. Odgovori na drugo pitanje u anketi (1)

Šest učenika koji čine 26,1% nije odgovorilo na pitanje gdje su čuli svoju najdražu pjesmu. Pet njih (21,7%) navelo je YouTube, a četiri učenika (17,4%) navelo je radio. U školi je najdražu pjesmu čulo troje (13,0%), a kod kuće pak dvoje učenika (8,7%). Ostalih troje učenika (13,0%) svoje su najdraže pjesme čuli negdje na internetu, na video igrici i na klizanju.

Ovim učenicima njihove najomiljenije pjesme upravo su omiljene iz više razloga. Navode se oni poput toga da pjesme imaju vesele riječi, da su glasne, vesele i brze, da pjevači imaju super glas u njima, pjesme sadrže dobar ritam,

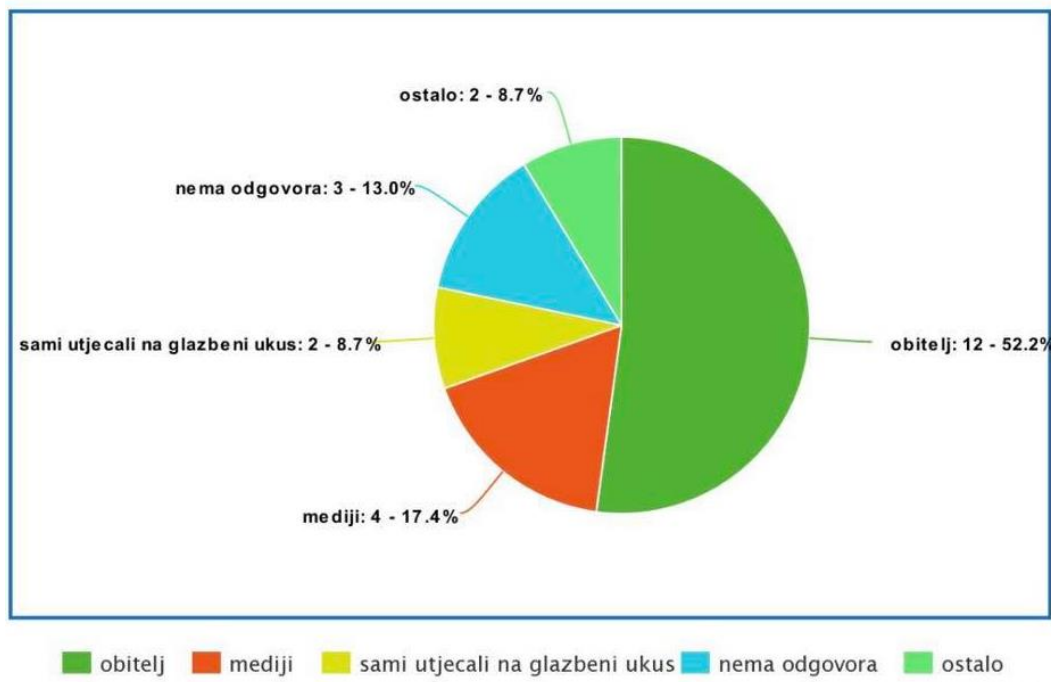
zabavne su, lijepe, imaju dobar tekst, lijepo zvuče, a i izvode ih nečiji omiljeni izvođači. Devet učenika na ovaj dio pitanja nije dalo svoj odgovor.

Treće, posljednje pitanje ankete, odnosilo se na vrstu glazbe koju učenici slušaju u slobodno vrijeme i na odgovor što misle tko ili što je utjecao na njihov glazbeni ukus.

Grafikon 7. Odgovori na treće pitanje u anketi (1)

Sedmero učenika odgovorilo je da slušaju stranu glazbu (30,4%), rock sluša njih 5 što je 21,7%, a rap njih troje što čini 13,0%. Popularno, odnosno zabavnu glazbu navodi njih dvoje (8,7%) kao glazbu koju slušaju u slobodno vrijeme, a isto ih toliko navodi i techno. Četvero učenika (17,4%) navode da slušaju domaću glazbu i klasičnu, jedan učenik ne sluša glazbu, a jedan kaže kako sluša običnu vrstu glazbe.

Grafikon 8. Odgovori na treće pitanje u anketi, drugi dio (1)

Kao glavni utjecaj na svoj glazbeni ukus, 12 učenika navodi obitelj (52,2%), njih četvero (17,4%) medije, a dvoje (8,7%) naglašava kako su sami zaslužni za svoj glazbeni ukus. Od troje učenika (13,0%) nije bilo dobivenog odgovora na ovaj dio pitanja, a dvoje (8,7%) navode školu i glazbeni instrument-gitaru.

6.2.1. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 4. RAZREDU U KARLOVCU

U osnovnoj školi Braće Seljan u Karlovcu na anketu je odgovaralo dvadeset i troje učenika koji su se potrudili biti temeljiti iako su nerijetko preskakali neke dijelove pitanja. Iz njihovih anonimno ispunjenih anketa doznajemo da će najradije poslušati skladbu popularne izvođačke skupine Queen, “Under Pressure” ako im je

u ponudi to, klasična te narodna glazba. Razlog tome je što u njima ta skladba izaziva i budi sreću i veselje. Njihove trenutno najdraže pjesme u većini se slučajeva odnose na stranu, popularnu glazbu. Zamjećujem i kod ovog razreda da su individualni i da svatko ima svoju najdražu pjesmu bez obzira na svoje kolege iz razreda. Svoje najdraže pjesme najčešće su čuli na raznim YouTube kanalima, radijskim stanicama ili kod kuće od svojih roditelja. Te pjesme su im drage jer su zabavne, s dobrim ritmom i riječima i brze su. Saznajemo da najviše slušaju stranu glazbu, a odmah zatim rock i rap. Na njihove glazbene ukuse u najvećoj mjeri utječe obitelj. Učenici navode mame, tate, bratiće, sestrične, starije sestre i braću kao razloge zašto slušaju određenu vrstu glazbe. Mediji su tu u nešto manjoj mjeri prisutni i to većinom YouTube.

U ovom anketiranju drugo pitanje imalo je uspješniju shvaćenost, jedino što bih promijenila je to da bih učenike upozorila na to da odgovore na sve dijelove postavljenog pitanja.

1. Koja ti se pjesma najviše sviđala i koje emocije je budila u tebi? Zašto?

Meni se najviše sviđala jedna pjesma (populovana).
U meni je budila jako sreću i osjećaj. Najviše
mi se ona sviđa jer volim takvu vrstu glazbe.

2. Koja pjesma ti je trenutno najdraža, gdje si ju čuo i zašto ti se baš ona sviđa?

Najdraža mi je pjesma "Mi se" - Ariana Grande.
I često je i sad slušam - ponekad sam ju čuo
na YouTube i na drugim aplikacijama s glazbom. Sviđa mi
se jer jako mi se sviđa i jako mi se sviđa.

3. Objasni, koju vrstu glazbe slušaš u slobodno vrijeme i tko ili što je najviše utjecalo na tvoj glazbeni ukus (obitelj, škola, mediji...).

Jako volim slušati popularnu glazbu.
Kao što su Pop, Folk, Pop. Na moj glazbeni ukus
su utjecali moji prijatelji i mediji.

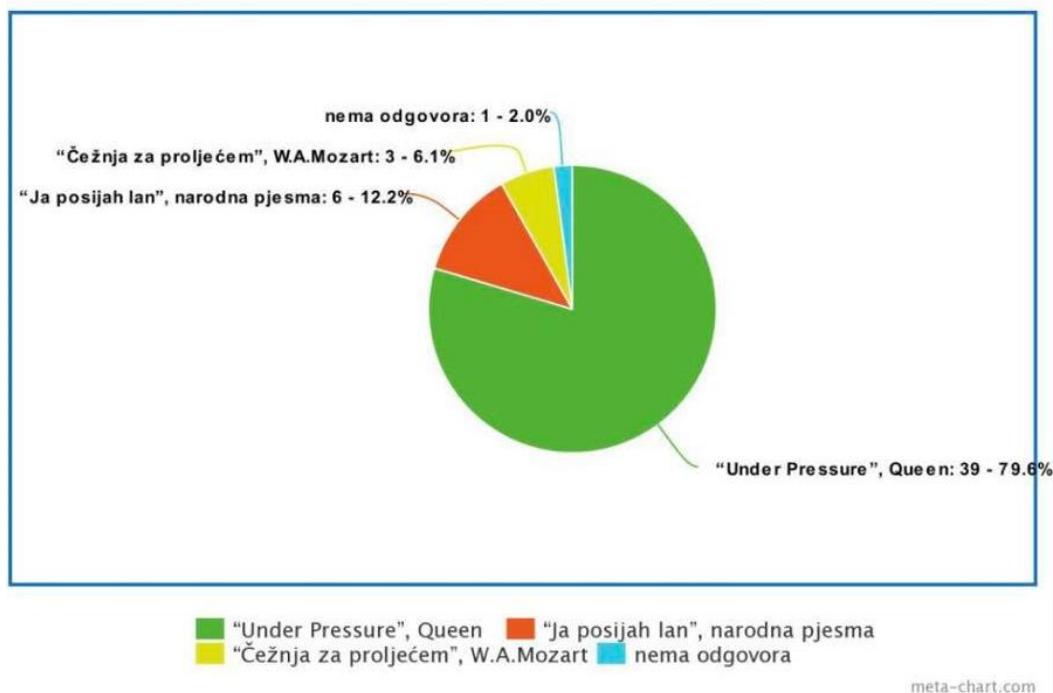
Hvala ti na uloženom trudu i uživali u glazbi!

Slike 2. Primjer ispunjenog anonimnog upitnika u četvrtom razredu u Karlovac

7. USPOREDBA REZULTATA ANKETI PROVEDENIH U ČETVRTIM RAZREDIMA U BJELOVARU I KARLOVCU

Uspoređujući rezultate anketnih upitnika dvaju četvrtih razreda, došlo se do određenih zaključaka. Primjerice, učenici Bjelovara i Karlovca poprilično su sličnih razmišljanja, u jednakoj mjeri su surađivali, a također u podjednakoj mjeri nisu davali potpune odgovore na postavljena pitanja. Smatram zato da sam možda trebala ukloniti potpitanja ili od njih napraviti glavna, s obzirom na to da su učenici često odgovorili samo na jedno pitanje koje im je bilo postavljeno, a potpitanja preskakali. Shodno tome, svela bih kompleksnost pitanja na minimum kada bih opet išla raditi ovakvu vrstu upitnika ili bih učenike stalno podsjećala kako je bitno odgovoriti na glavna pitanja jednako kao i na potpitanja.

Kada bismo uspoređivali odgovore na prvo pitanje ankete, rekli bismo da su učenici Bjelovara i Karlovca jednako odgovorili. Znači, na pitanje koja im se skladba najviše svidjela, koje je emocije budila u njima i zašto, većinski dio učenika kao odgovor je ponudilo skladbu "Under Pressure" grupe Queen. U Bjelovaru je tu pjesmu napisalo 22 učenika, a u Karlovcu 17. To je u postotku 79,6%. Na grafikonu koji slijedi prikaz je koliko je to odgovora sveukupno te ukupnost ostalih odgovora.

Grafikon 9. Odgovori na prvo pitanje učenika Bjelovara i Karlovca

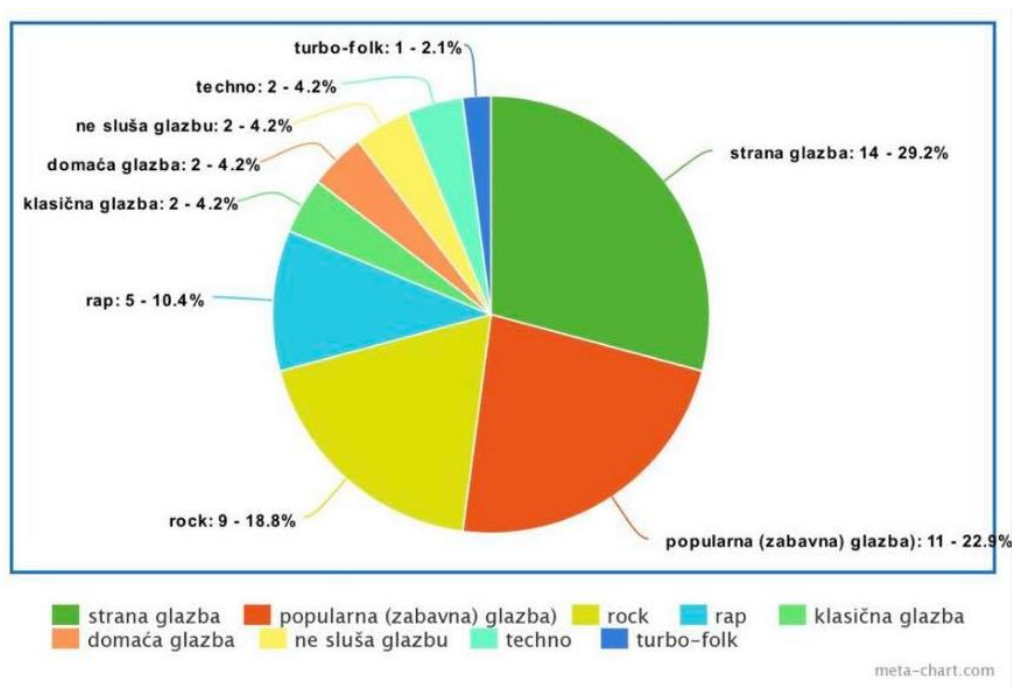
Tako vidimo da je "Čežnja za proljećem", koju je skladao W.A.Mozart, dobila jedan glas u Bjelovaru, a dva u Karlovcu, što sveukupno daje 3. "Ja posijah lan", primjer narodne pjesme, u Karlovcu se svidjelo troje učenika, a isto tako i u Bjelovaru. Shodno tome, ta je skladba dobila 6 glasova. Jedan učenik iz obje škole nije dao odgovor na postavljeno pitanje.

Što se tiče drugog dijela odgovora, učenici obiju škola kao emocije su navodili veselje, sreću, pozitivne emocije, uzbuđenje i slično.

U drugom pitanju ankete, gdje je trebalo odgovoriti koja je učenicima trenutno najdraža pjesma, gdje su ju čuli i zašto im se sviđa, nastalo je mnoštvo različitih odgovora. Iz njih se ne može izvesti nikakav grafikon jer je odgovor svakog pojedinca drugačiji i u suštini nema kopiranja. Jedini problem je bio kod učenika iz Bjelovara koji su napisali da im je trenutno najdraža pjesma "Under Pressure", grupe Queen. Je li u pitanju zabuna jer su mislili da se to opet odnosi na tri skladbe

koje su poslušali na tom satu ili im se jednostavno ta skladba toliko svidjela da je od tog trenutka postala njihova najdraža pjesma, nažalost, nije poznato. Ističem to iz razloga što je devet učenika napisalo upravo tu pjesmu. Što se tiče drugog dijela pitanja, učenici obiju škola navode da im se njihova najdraža pjesma sviđa zbog toga što ima dobre riječi, dobar ritam ili spot, zato što ih izvode njihove najdraže grupe ili pjevači, zato što su vesele, brze i poboljšavaju im raspoloženje. Svoje najdraže pjesme većinom su čuli preko YouTube kanala ili radija.

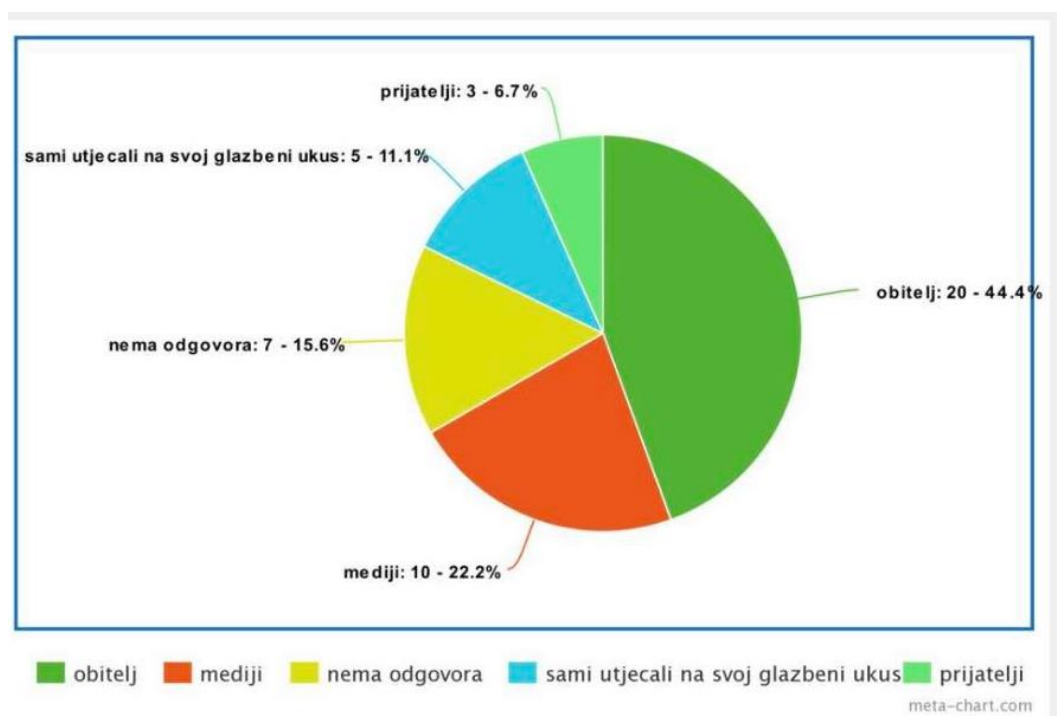
Treće pitanje u anketi odnosi se na to koju glazbu učenici slušaju najviše u slobodno vrijeme i za koga ili što smatraju da je utjecalo na njihov glazbeni ukus. Naime, sveukupno 14 učenika iz obje škole navodi stranu glazbu kao odgovor (7 iz Bjelovara i 7 iz Karlovca). To čini najveći broj glasova, sa 22,9%. Nakon toga slijedi popularna, odnosno zabavna glazba koju sluša 11 učenika, i to 9 iz Bjelovara i 2 iz Karlovca.

Grafikon 10. Odgovori na treće pitanje učenika Bjelovara i Karlovca

Grafikon prikazuje da rock sluša 9 učenika (4 iz Bjelovara i 5 iz Karlovca), klasičnu glazbu sluša po jedan učenik svake škole, a isto tako i domaću glazbu te techno. Jedan učenik iz četvrtog razreda u Bjelovaru navodi turbo-folk, a zanimljiva je činjenica da po jedan učenik iz svake škole navodi da uopće ne sluša glazbu.

Što se tiče razvoja glazbenog ukusa kod učenika, njih 20 (što je blizu polovice ispitanih učenika) navodi svoju obitelj kao utjecaj. 8 tih učenika je iz Bjelovara i 12 iz Karlovca. Oni čine 44,4%.

Grafikon 11. Odgovori na treće pitanje učenika Bjelovara i Karlovca, drugi dio

Šest učenika iz Bjelovara i 4 iz Karlovca navode kako su mediji (YouTube, radio, Instagram, TiTok(...)) najviše utjecali na njihov glazbeni ukus i njih je stoga deset sveukupno. Sedmero učenika nije dalo odgovor na drugi dio ovog pitanja, dok pet kaže da su sami utjecali na svoj glazbeni ukus (troje iz Bjelovara I dvoje iz

Karlovcu). Troje učenika navodi i prijatelje kao utjecaj, a tu se također spominje i škola, raznorazni treneri i treninzi, instrumenti i slično.

8. ZAKLJUČAK

Glazba je sastavni dio života svakoga čovjeka. Svoje glazbene preferencije razvijamo kroz cijeli život, a započinjemo već u predškolskoj i školskoj dobi. Razni čimbenici mogu utjecati na to koja nam se vrsta glazbe sviđa, a oko nas je i mnoštvo utjecaja na razvijanje vlastitog glazbenog ukusa.

S obzirom da je tema glazbe zanimljiva i pruža široki spektar mogućnosti istraživanja, provela sam anonimne anketne upitnike otvorenog tipa među učenicima školske dobi, točnije, jednog četvrtog razreda II. osnovne škole u Bjelovaru i jednog četvrtog razreda Osnovne škole Braće Seljan u Karlovcu. Te ankete odnosile su se na njihove glazbene preferencije, svaka je sadržavala po tri pitanja koja su se odnosila na to da odaberu između tradicijske, umjetničke i zabavne glazbe, da izražavaju svoje emocije vezane uz određenu glazbu, da navode svoje najdraže pjesme i, naposljetku, da navedu vrstu glazbe koju slušaju u slobodno vrijeme i promisle tko ili što najviše utječe na njihov glazbeni ukus.

Zaključno, učenici četvrtih razreda Bjelovara i Karlovca najviše slušaju stranu, zabavnu (popularnu) glazbu, najdraže su im skladbe koje većinskim dijelom u njima izazivaju pozitivne reakcije i emocije, najdraže pjesme najvećim dijelom svrstavaju se pod zabavnu glazbu, a uvjerljivo najviše na njihov glazbeni ukus imala je utjecaj njihova obitelj.

9. POPIS LITERATURE

1. Brđanović, D. (2014). Glazbene preferencije učenika srednje glazbene škole, Varaždin: Glazbena škola Varaždin
2. Ćurković, G. i Dobrota S. (2006). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi, Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
3. Dobrota, S. (2012.) Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju, Split:
4. Hosu, G. (2015). Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
5. Dobrota, S. i Maslov, M. (2016). Glazbene preferencije učenika prema narodnoj glazbi, Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja
6. Dobrota, S. i Reić Ercegovac, I. (2016). Zašto volimo ono što slušamo: glazbenopedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija, Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
7. Hrvatska tradicijska glazba u nastavi Glazbene kulture u razrednoj nastavi, Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
8. Krnić, R. (2006). O kulturnoj kritici popularne glazbe, Zagreb: Školska knjiga
9. Martinović, V. i Vidulin S. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnoga identiteta učenika, Pula: Muzička akademija Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
10. Milanović Litre, I. i Vican, D. (2006). Nastavni plan i program za osnovnu školu, Zagreb; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
11. Mirković-Radoš, K. (1996). Psihologija muzike, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
12. Narodne novine, izdanje: NN 7/2019. (2019). Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i za gimnazije u Republici Hrvatskoj, Ministarstvo znanosti i obrazovanja

13. Paar, V. i Šetić, N. (2015). Hrvatsko školstvo u funkciji razvoja gospodarstva I društva, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor
14. Požgaj, J. (1988). Metodika nastave Glazbene kulture u osnovnoj školi, Zagreb: Školska knjiga
15. Rojko, P. (1996). Metodika nastave glazbe, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
16. Svalina, V (2016). Pjevanje u školi, Zagreb: Školska knjiga
17. Šulentić Begić, J. (2009). Slušanje glazbe u osnovnoškolskoj nastavi, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

10. POPIS GRAFOVA

Grafikon 1. Odgovori na prvo pitanje u anketi.....	26
Grafikon 2. Odgovori na drugo pitanje u anketi	27
Grafikon 2. Odgovori na drugo pitanje u anketi, drugi dio.....	29
Grafikon 3. Odgovori na treće pitanje u anketi.....	30
Grafikon 4. Odgovori na treće pitanje u anketi, drugi dio.....	31
Grafikon 5. Odgovori na prvo pitanje u anketi (1).....	34
Grafikon 6. Odgovori na drugo pitanje u anketi (1).....	36
Grafikon 7. Odgovori na treće pitanje u anketi (1).....	37
Grafikon 8. Odgovori na treće pitanje u anketi, drugi dio (1).....	38
Grafikon 9. Odgovori na prvo pitanje učenika Bjelovara i Karlovca.....	42
Grafikon 10. Odgovori na treće pitanje učenika Bjelovara i Karlovca.....	43
Grafikon 11. Odgovori na treće pitanje učenika Bjelovara i Karlovca, drugi dio.....	44

11. POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Primjer ispunjenog anonimnog upitnika u četvrtom razredu u Bjelovaru.....	33
Slika 2. Primjer ispunjenog anonimnog upitnika u četvrtom razredu u Karlovcu.....	40

PRILOZI

SVEUČILIŠTE
U ZADRU
UNIVERSITY
OF ZADAR

ODJEL ZA IZOBRAZBU
UČITELJA I ODGOVITELJA
DEPARTMENT OF TEACHER AND
PRINCIPAL TEACHER EDUCATION
Ulica dr. Franje Tuđmana 24
23000 Zadar, Hrvatska / Croatia

t: +385 31 344 343, 333 340
f: +385 31 313 340
url: <http://www.uniz.hr>
e-mail: strosuci.odp@uniz.hr

SUGLASNOST

za provođenje istraživanja s učenicima

Molimo Vas suglasnost za sudjelovanjem u istraživanju za potrebe diplomskog rada **Nives Novotni** na temu „**Glazbene preferencije učenika 4.razreda u Bjelovaru i Karlovcu**“.

(napiši svoje prezime i ime, razred tiskanim slovima na gornju crtu)

„Svojim potpisom izražavam svoj pristanak za sudjelovanje u istraživanju i potvrđujem da sam informiran o svrsi istraživanja, da je moje sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno, da imam pravo odustati u bilo kojem trenutku, da su istraživači obvezni pridržavati se Etičkog kodeksa i da su dužni zaštititi tajnost podataka.“

(vlastiti potpis)

(mjesto i datum)

SVEUČILIŠTE
U ZADRU
UNIVERSITY
OF ZADAR

ODJEL ZA IZOBRAZBU
UČITELJA I ODGOJITELJA
DEPARTMENT OF TEACHER AND
PRESCHOOL TEACHER EDUCATION
Ulica dr. Franje Tuđmana 24
23000 Zadar, Hrvatska / Croatia

t: +385 51 345 043, 333 540
f: +385 51 333 540
URL: <http://www.unizd.hr>
E-MAIL: stf@ohc.unizd.hr

Nives Novotni
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Sveučilište u Zadru

II OŠ Bjelovar
Ulica Petra Zrinskog 4-6
Ravnateljica Davorka Bačeković- Mitrović

Predmet: Molba za suradnju u provedbi istraživanja u svrhu izrade diplomskog rada

Poštovani,

Molimo Vas da odobrite provođenje istraživanja u kojem bi sudjelovali učenici Vaše škole. Istraživanje se provodi za potrebe izrade diplomskog rada Nives Novotni, studentice studija integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Sveučilišta u Zadru. Tema diplomskog rada je „**Glazbene preferencije učenika 4.razreda u Bjelovaru i Karlovcu**“, a bit će izrađen pod mentorstvom **dr.sc. Tomislava Košte**.

Istraživanje će se provesti na skupini djece koji su učenici 4.razreda osnovne škole. U svakom gradu istraživanje će se provesti na po dva razreda. Istraživanje se provodi unutar jednog školskog sata. Učenici će poslušati po jedan primjer za tradicijsku, klasičnu i popularnu glazbu. Saznat ćemo što ih se najviše dojmilo i zašto te ćemo kratko razgovarati o utjecajima na njihov glazbeni ukus. Nakon toga ćemo odraditi upitnik s 3 pitanja otvorenog tipa. U prikupljanju podataka bit će korištena metoda razgovora kojom će se djecu poticati da pričaju o svojim doživljajima na glazbu. Popunjavanje upitnika trajat će 15 minuta.

Istraživanje i obveze istraživača su usklađene s Etičkim kodeksom struke. U skladu s tim, prikupit ćemo informirani pristanak učenika (i njihovih roditelja).

Zahvaljujemo Vam na susretljivosti.

S poštovanjem,
Dr.sc. Tomislav Košta

Odobrava se provedbu istraživanja
dr.sc. Davorka Bačeković-Mitrović (potpis)
u Bjelovaru 17. 5. 2019. (mjesto i datum)

SVEUČILIŠTE
U ZADRU
UNIVERSITY
OF ZADAR

ODJEL ZA IZOBRAZBU
UČITELJA I ODGOVITELJA
DEPARTMENT OF TEACHER AND
PRESCHOOL TEACHER EDUCATION
Ulica dr. Franje Tuđmana 24
21000 Zadar, Hrvatska / Croatia

t: +385 43 345 043, 333 340
f: +385 43 333 340
URL: <http://www.unizd.hr>
E-MAIL: strosen.odjel@unizd.hr

SUGLASNOST

za provođenje istraživanja s učenicima

Molimo Vas suglasnost za sudjelovanjem u istraživanju za potrebe diplomskog rada **Nives Novotni** na temu „**Glazbene preferencije učenika 4.razreda u Bjelovaru i Karlovcu**“.

(napiši svoje prezime i ime, razred tiskanim slovima na gornju crtu)

„Svojim potpisom izražavam svoj pristanak za sudjelovanje u istraživanju i potvrđujem da sam informiran o svrsi istraživanja, da je moje sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno, da imam pravo odustati u bilo kojem trenutku, da su istraživači obvezni pridržavati se Etičkog kodeksa i da su dužni zaštititi tajnost podataka.“

(vlastiti potpis)

(mjesto i datum)

GLAZBENE PREFERENCIJE UČENIKA 4.RAZREDA

1. Koja ti se pjesma najviše sviđala i koje emocije je budila u tebi? Zašto?

2. Koja pjesma ti je trenutno najdraža, gdje si ju čuo i zašto ti se baš ona sviđa?

3. Objasni, koju vrstu glazbe slušaš u slobodno vrijeme i tko ili što je najviše utjecalo na tvoj glazbeni ukus (obitelj, škola, mediji...).

Hvala ti na uloženom trudu i uživaj u glazbi!

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI

Ime i prezime: Nives Novotni

Datum rođenja: 03.05.1994.

Mjesto rođenja: Bjelovar, Hrvatska

Državljanstvo: hrvatsko

Adresa prebivališta: Vukovarska 15, 43000 Bjelovar

Telefonski broj: 0993297306

E-mail: nives.novotni@gmail.com

OBRAZOVANJE

- Studentica pete godine Sveučilišta u Zadru- Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja: učiteljski studij (2013.-2020.)
- Ekonomska i birotehnička škola, Bjelovar (2009.-2013.)
- II. Osnovna škola Bjelovar (2001.-2009.)
- Osnovna i srednja glazbena škola Vatroslava Lisinskog, Bjelovar (2004.-2013.)

OSNOVNE VJEŠTINE I KOMPETENCIJE

- B2 razina engleskog jezika
- Vještine korištenja računala: Microsoft Office, Internet

DRUGE VJEŠTINE I KOMPETENCIJE

- Timski rad
- Motiviranost za rad
- Komunikativnost, pristupačnost i kreativnost

RADNO ISKUSTVO

- Rad u McDonald's restoranu, Zadar
- Rad u Fast food restoranu „Papica“, Zadar
- Rad u Dm trgovini, Bjelovar
- Rad u ugostiteljskom obrtu „Amadeus“, Karlovac
- Čuvanje djeteta, Rijeka
- Čišćenje apartmana, Malinska